

Romano hangos

22^{NE}

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 21 • ČÍSLO 3–4 • VYŠLO 20. KVĚTNA 2019

zprávy

MOST – Ve věku 48 let zemřel v nemocnici v Mostě známý romský aktivista Miroslav Kováč. Svým dílem významně přispěl k rozhodnutí o odstranění vepřína v Letech u Písku, který stojí na místě bývalého koncentračního tábora pro Romy. Byl také členem Výboru pro odškodnění romského holokaustu a v minulosti i romským preventistou Městské policie v Litvínově. Poslední rozloučení s Miroslavem Kováčem se uskutečnilo 9. května 2019 v Postoloprtech.

z obsahu

Téma čísla:

Bytová nouze

Lety u Písku:

**Kdo dostal cenu
za lidství?**

strana 3

Romský karavan

Dvojjazyčná povídka
Veroniky Kačové

strana 4–5

Fotoreportáž

Romano hangos:

Brno blokuje strana 6–7

Kdo je Dorsey?

Rozhovor s představitelem
romské funky a reggae
scény

strana 9

Další brněnská ubytovna bude vystěhována, město se o rodiny nechce postarat

foto: Sabir Agalarov

Rok po uzavření ubytovny v ulici Šámalově v Brně hrozí, že bude vystěhována další velká ubytovna na Olomoucké. Na ulici se tak může ocitnout čtyřicet osm rodin. Děje se tak proto, že provozovatel ubytovny vybíral od lidí vysoký nájem, ale majitelé budovy řádně a včas peníze neplatil. Stejně jako ubytovna Šámalova i Olomoucká je ve špatném technickém stavu. Firma Svomi trading z budovy, jejímž maji-

telem je Armádní servis, pouze těžila finanční prostředky. Do budovy pak neinvestovala ani korunu. Celý prostor je zamořen plísňemi a špínou. Od svých nájemníků firma vybírala i dvanáct tisíc měsíčně. Majitelé budovy, který spadá pod ministerstvo obrany, přitom dluží necelé dva miliony korun.

Na celý případ upozornil jako první terénní pracovník IQ Roma servis Jan Milota. „Firma Svomi

trading už dva roky vydává lidem smlouvy, kde tvrdí, že je nájemce tohoto domu, což není pravda. Čili lidé čerpají dávky, na které nemají vlastně nárok, protože smlouvy nejsou platné,“ řekl v rozhovoru s Českou televizí Jan Milota.

Smluvní vztahy, které jsou v tuto chvíli uzavřené, jsou podle ministerstva mezi ubytovanými a provozovatelem. „Situace těch lidí je nám samozřejmě líto, ale my teď nemá-

me prostředky, jak to řešit, my nedisponujeme dalšími budovami, kde bychom mohli ty lidi ubytovat. Armáda chce pouze svůj majetek zpět, aby ho mohla využít pro své účely,“ řekl mluvčí ministerstva obrany Marek Vala.

Město slibuje, že se o obyvatele ubytovny postará. „V případě, že by došlo k uzavření této ubytovny,

Pokračování na str. 2

Lavutara. Cestami romských muzikantů a jejich písní

foto: Sabir Agalarov

Muzeum romské kultury zahájilo grandiózní multimediální výstavní projekt, ve kterém jsou představeny rodiny a jednotlivci, jejichž dílo ovlivnilo podobu všech žánrů romské hudby. Pokud jste měli v hlavě nejasno, co je česká romská hudba, jaké hudební žánry ji tvoří a kdo má na formování romské hudby vliv, pak si výstavu Lavutara nesmíte nechat ujít.

Před vstupem do výstavy vyprázdněte svoji mysl a očekávejte plné vnoření do světa romské hudby. Multimediální výstavní projekt Lavutara vznikl ve spolupráci s desítkami hudebníků, organizátorů hudebního života, výrobců a opravářů hudebních nástrojů a dalších pamětníků. Představuje hudbu Romů jako živou kulturu z perspektivy jejich aktérů na základě výzkumu sledujícího několik významných hudeb-

ních rodin v Brně v období od poválečných let do současnosti.

Definice žánrů a hudebních stylů

První část výstavy se nachází v přízemí a intertextuálně osvětluje, jaké vůbec existují žánry romské hudby v Evropě. Návštěvníci se zde dozvědí, jakým způsobem se ustálilo renomé Romů jako prvotřídních hudebníků a co formovalo hudební vývoj Romů, kteří dnes žijí v České republice. Na úvodní televizní obrazovce se návštěvník může seznámit s jednotlivými harmonizátory romské hudby, což jsou nositelé romské harmonie. Jedním z nich je například Ján Polyák – muž, který dokázal obohatit romskou harmonii brněnský jazz. Není nám úplně jasné, proč autoři považují Brno

Pokračování na str. 4

zprávy

ŽĎAR NAD SÁZAVOU – Uplynulo 24 let od rasistické vraždy Tibora Berkiho. Asi hodinu před půlnocí 13. května 1995 vnikli čtyři neonacističtí skinheadi ve věku 17 až 21 let do domu romské rodiny Berkiových ve Žďaru nad Sázavou, kde začali baseballovou pálkou a sekerou demolovat nábytek. Majitel domu, třiačtyřicetiletý Tibor Berki, se snažil jejich řádění bránit. Jeden z útočníků ho v přítomnosti jeho dětí opakovaně udeřil baseballovou pálkou do hlavy. Tibor Berki po převozu do nemocnice zemřel na krvácení do mozku. Vrah dostal 13 let vězení. Přestože se podle svědků před činem pachatelé v hospodě domlouvali, že „půjdou na cikány“, v rozsudku soudce Ivo Kouřil uvedl, že pachatelé nemohli napadnout rodinu Berkiových pro jejich rasu a národnost, protože Romové jsou stejně indoevropské rasy jako Češi.

BRNO – Bývalá brněnská koalice v čele se Žit Brno se rozhodla vytvořit tlak na současné zastupitele a udělat další krok k ukončení bezdomovectví v Brně. Na jejich požadavek zvýšit množství poskytnutých městských bytů rodinám, které mohou zůstat na ulici po rozpuštění ubytovny na ulici Olomoucká v Brně, zastupitelé reagovali takto:

Robert Kerndl (ODS): „Vážím si všech, kdo sem přišli říct svůj názor, ale to nejsou všichni obyvatelé Brna, ti ostatní mají jiný názor. Brno je sociální město.“

Karin Karasová (ANO): „Lidé pracující na projektech sociálního za bydlování měli plat padesát tisíc. Já jim to nezávidím, ale.“

PRAHA – Hajlující muž a žena ověšená nacistickými symboly, o kterých jsme informovali v předchozím čísle Romano hangos, se budou zřejmě zodpovídat za své protiprávní činy. Policie předala jejich případ státnímu zastupitelství pro Prahu 1. Muž je podezřelý z projevu sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka. Kriminalisté díky záznamům vypátrali i ženu, která propagovala svými přívěšky s hákovým křížem nacistické Německo. Oba dva podezřelí se tohoto činu dopustili na akci, kterou pořádalo hnutí SPD v čele s Tomiem Okamurou.

Slováka, jenž v Bratislavě ubil Filipínce, poslal soud na šest let do vězení

Televize Markíza získala záběry z bezpečnostní kamery, které zachycují útok na Filipínce. Útočník si bezvládné tělo fotil a dal si na něj nohu.

foto: repro Markíza

Soud vyměřil šestileté vězení Slovákovi, který loni v centru Bratislavy brutálně ubil Filipínce. Muž v úterý u soudu nečekaně přiznal vinu. Informovala o tom slovenská média. Přiznání obžalovaného Juraje Hossua celý proces zrychlilo, bratislavský soud například nemusel vyslyšet předvolané svědky.

Útok na šestatřicetiletého Filipínce Henryho Acordu, který na Slovensku žil a pracoval, vyvolal v zemi odmítavé reakce veřejnosti a politiků, ale i kritiku postupu prokuratury. Ta nejdříve nepodala návrh, aby útočník byl vzat do vazby, stalo se tak až po medializaci případu.

V úvodu procesu koncem ledna Hossu vinu nepřiznal. Tehdy nepopřel samotný čin, ale jeho právní kvalifikaci. Prokuratura ho obžalovala ze zabití, za což mu hrozilo až desetileté vězení. Přiznání obžalovaného je polehčující okolností, kterou slovenské soudy obvykle zohledňují při rozhodování o výši trestu.

Hossu před rokem na jedné z ulic v centru Bratislavy silně kopl Filipínce do hlavy poté, co se cizinec snažil chránit ženy před obtěžováním. Podle záběrů z bezpečnostních kamer pak útočník bezvládné tělo fotografoval a dal na něj nohu.

Obžalovaný u soudu dříve tvrdil, že v době útoku byl opilý a že bral léky proti depresi. Nad samotným incidentem vyjádřil lítost. Jeho advokát v lednu řekl, že čin byl nesprávně kvalifikován, nevyplyvá ze závěrů policejního vyšetřování a že obžaloba byla podána předčasně.

K uctění Filipíncovy památky se loni v centru Bratislavy konalo shromáždění, kterého se zúčastnily stovky lidí. Po útoku slovenská sněmovna schválila usnesení, ve kterém vyjádřila znepokojení nad rostoucími projevy extremismu, nesnášenlivosti a nenávisti na Slovensku. K přepravě ostatků zabitého Filipínce Slovensko poskytlo letadlo vládní letky. **ČTK**

Další brněnská ubytovna bude vystěhována, město se o rodiny nechce postarat

Dokončení ze str. 1

máme nachystané kapacity tak, abychom se o tyto lidi dokázali postarat,“ řekl České televizi náměstek primátorky města Brna Robert Kerndl (ODS). Jednou z variant je

podle něj opuštěný Červený kopec. Jiný pohled mají tvůrci projektů Rapid rehousing a Housing first, kteří v chování současného vedení města vidí chyby. „Město nemá v této

chvili žádný plán, jak situaci řešit,“ sdělil Martin Freund (Žit Brno).

Postavme se za lidi v nouzi. Tak se jmenuje projekt, kterým se bývalí zastupitelé a tvůrci funkčního projektu na podporu bydlení rodin i jednotlivců snaží ovlivnit současnou správu města. „Na základě úspěchu projektů Rapid rehousing a Housing first prokázáno vědeckou studií vypsalo Ministerstvo práce a sociálních věcí dotační výzvu 108. Města se v ní můžou přihlásit k principům, které byly úspěšně odzkoušené v Brně, a získat dostatek peněz na zabydlení potřebných. Čerpat lze desítky milionů. Za jejich příspěví by nebyl problém pronajmout městské byty nejenom lidem z ubytovny na Olomoucké, ale i mnoha dalším,“ sděluje na svých stránkách autor projektů Martin Freund.

Současné vedení města Brna se staví k těmto výdobytkům předchozího vedení bez zájmu o osud rodin s dětmi v bytové nouzi. Na jednání Rady města schválilo podání žádosti jen na deset bytů.

Podle akčního plánu ukončování bezdomovectví rodin s dětmi bylo v loňském roce v Brně celkem jedenašedesát ubytoven. Dvě ale v letošním roce byly zrušeny. Především rodiny s dětmi bydlí ve dvanácti ubytovacích zařízeních.

Redakce Romano hangos se připojila k výzvě Nebudme Evropské hlavní město asociální kultury.

text a foto: Sabir Agalarov

Bývalí brněnští zastupitelé se postavili za lidi v nouzi

V souvislosti s uzavřením další brněnské ubytovny, ze které má vyjít 120 nových bezdomovců, architekt projektu Housing First Martin Freund svolal iniciativu Postavme se za lidi v nouzi. V úterý 14. května tak na zasedání zastupitelstva Magistrátu města Brna přišlo několik desítek občanů postavit se za ty, jejichž osud je ohrožen odměřeností současného vedení města vůči nastartovaným sociálním projektům. Vedení, které vzešlo z posledních komunálních voleb, snížilo počet bytů vyčleněných pro rodiny bez domova z původních 80 bytů na

20. „Tohle prostě ne! Takhle to nejde! To je amorální, je to nesmyslné, a je to zločin na lidech. Chceme, aby město skutečně začalo ukončovat bezdomovectví. Je to ekonomicky přínosné pro celé město. Lidé, kteří se dostanou z nouze na vyšší životní úroveň díky vlastnímu bydlení, budou přínosnější pro celý stát,“ oznámil na jednání zastupitelstva města Martin Freund. Asi deset občanů obsadilo mikrofon na celou hodinu a apelovali na zastupitele, aby zanechali asociálního chování města vůči těm, jimž osud nepřál tolik štěstí jako těm, kteří mají

vlastní bydlení. Přestože boj s radnicí za osudy rodin, které přijdou o střechu nad hlavou, teprve začíná, úterní protest lze považovat za velký úspěch. Ve finále se zastupitelé rozhodli stáhnout bod a jednat o navýšení počtu bytů do výzvy Housing First a o navýšení tzv. výzvy 52 o deset bytů. „Občanský tlak má skutečně smysl!“ napsal Freund na svém facebookovém účtu. „Ještě je ale brzy se radovat, neboť celé jednání se přesouvá na červen a tam musíme všichni být,“ vyzval Freund, „bez nás to nepůjde,“ dodal.

text a foto: Sabir Agalarov

www.romea.cz
informační portál o světě Romů

Anketní otázka

Máte nějakou osobní zkušenost, kdy jste Vy nebo někdo z blízkých byl diskriminován na trhu s prací nebo s bydlením? A jak jste tuto situaci řešili?

František Lacko

Ano, slyšel jsem spoustu příběhů, ale nebyl jsem v nich zainteresován. Co se týče diskriminace, tak ta se netýká jenom rasových předsudků, ale i předsudků proti dalším, starým lidem, nebo ženám s dětmi atd. Diskriminováni jsou na základě svého stavu, a to nepočítám rozdílnost v platech u žen a mužů v různých odvětvích. Co se týče bydlení, je to horší hlavně pro Romy, kteří se s tím potýkají, a nebo rodiny s dětmi. Jsou známé případy, kdy nechtějí poskytnout podnájem z důvodu, že mají děti, i to je forma diskriminace, se kterou se někteří potýkají.

Milan Horvát

No, s prací, musím říct, se to u nás v Praze dosti zlepšilo. Kdo chce, tak práci najde. A s bydlením je to tak, že nechtějí Romy po různých zkušenostech, jak říkají, a nebo dávají takové podmínky, které většina Romů nemůže splnit. Samozřejmě také hraje roli počet rodinných příslušníků. Nechtějí malé děti, bojí se, že jim zničí majetek. Chtějí 50 000 Kč

dopředu, což si Romové nemůžou dovolit. Nakonec skončí v lepším případě v azylovém domě nebo v tom horším na jedné z ubytoven, kde platí nehorázné nájemné.

Monika Kokyová

No, neřešila, šla jsem domů a cítila se hrozně a znechuceně. Důsledek toho byl, že jsem raději žádnou práci nehledala a byla raději doma. Ale to bylo tak před deseti lety.

Soňa Nath

Ne, zkušenost nemám. Moje rodina, která bydlí v Kroměříži a v Brankách, bydlí a pracuje.

David Ištók

Lidem v okolí radím, ať se podívají na zákoník práce nebo je odkazují do neziskových organizací, kde jim pomůžou. Hodně lidí má exekuce.

Anketu zpracovala Veronika Kačová

Druhá anketní otázka

Mimořádně jsme se zeptali respondentů z Británie, co si myslí o současném stavu Brexitu.

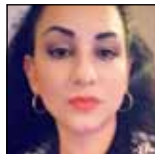

Ivan Čonka (grafik, Manchester)

Brexit je podle mě úplný nesmysl, který hrozným způsobem ovlivní ekonomiku celé Anglie. Jelikož se zabývám businesssem dovážení zboží z Anglie do Česka, tak se mě veškeré změny nepříznivě dotknou. Atmosféra mezi známými se nijak nezměnila, ale my Češi s Brexitem rozhodně spokojeni nejsme, znám pár lidí, kteří se kvůli Brexitu rozhodli vrátit zpět do ČR.

Kamila Plachetková

Brexit je totální propadák. Někdo si dá do volebního programu referendum o vystoupení z EU, aniž by vymyslel, jak vystoupí, za jakých podmínek a pak když dojde na lámání chleba, tak zdrhne a nechá to na jiných. Takže nikdo neví, co chce, jak to chce a kdy to chce, hlavně že Brexit. Změnu atmosféry nijak nepocítuju, jenom se lidi trochu obávají toho, co bude.

Cenu za lidství Výboru pro odškodnění romského holokaustu dostal filantrop Alfred Bader in memoriam

Metody Okamury a Hitlera jsou velmi podobné

V neděli 12. května se v Letech u Písku uskutečnil pietní akt, který uspořádal Výbor pro odškodnění romského holokaustu v čele s Čeněkem Růžičkou. Ve své úvodní řeči předseda výboru Růžička srovnal politické metody nebezpečného populisty Okamury s metodami využitými Adolfem Hitlerem

před volbami do říšského sněmu v roce 1933. Kromě toho vyjádřil znepokojení kvůli nerovnému postavení Romů před českými soudy. Na mysli měl soud, ve kterém byl za rasistické výhrůžky směrem ke zpěvákovi Radoslavu Bangovi odsouzen fanoušek xenofobní skupiny Ortel Aleš Rozsívál. „Zdá se, že soudní moc je bezbranná, co se týče Romů. Podívejme se na pana Radoslava Bangu, který podal trestní oznámení na neznámého pachatele. Pan Banga, nehledě na své posta-

vení v kultuře, byl z tohoto procesu vyloučen a rasistické výhrůžky nenávislného fanouška byly ponechány bez povšimnutí. Dokonce ani výhrůžky smrti nebyly uznány jako důvod k trestnímu stíhání. Nakonec jen díky dobrému právnímu zastoupení se Radkovi podařilo prolomit nezájem soudců,“ řekl předseda Výboru pro odškodnění romského holokaustu Čeněk Růžička.

Proč Žid pomáhá Romům?

Výbor pro odškodnění romského holokaustu předal in memoriam Cenu za lidství Alfredu Baderovi, zakladateli nadace Bader Philanthropies. Cenu převzal nezávislý poradce Bader Philanthropies v České republice Yechiel Bar Chaim. Bader Philanthropies se již několik let významným způsobem podílí na vylepšení postavení Romů a dalších komunit v České republice. Právě nadace Bader podpořila například nahrávací studio Amaro records v Brně a jiné úspěšné projekty. „Mnozí se ptají, proč se postarší Žid, narozený ve Vídni, který většinu svého života strávil ve Spojených státech, rozhodl dávat nemalé částky ze svých těžce vydělaných peněz právě českým Romům? Alfred Bader žádné Romy osobně neznal a nikdy kompletně nezformuloval ucelenou odpověď na tuto otázku. On byl hluboce přesvědčen o tom, že Bůh stvořil lidi podle svého vlastního obrazu. Vycházel z premisy, že všichni lidé

jsou si duchovně rovní, a tak nemusel ani být odborníkem na sociální problémy, aby věděl víc než dost o rozsahu deprivace a ponížení, které Romové v současnosti zažívají. V rozhovorech o Šoa vždy upozorňoval na to, že Židé a Romové trpěli úplně stejně,“ vysvětlil přítomným Yechiel Bar Chaim. „Rozdělení společnosti na ‚my‘ a na ‚vy‘ může vést k sociálnímu vyloučení a následně k vyhlazení. Ti, kteří nenávidí, neznají žádné meze,“ dodal. Syn Alfreda Badera, současný prezident nadace David Bader, poslal dopis, v němž uvedl, že jeho otec vycházel z poselství babylonského rabína Hilléla, který v knize Pirkei Avot (Výroky otců) napsal: „Jestliže nejsem pro sebe, kdo je pro mě? Jestli jsem jen pro sebe, kdo jsem? A když ne teď, tak kdy?“ Prezident nadace ve svém dopise zaslaném na pietní setkání podotknul, že pochopení právě těchto slov stojí za rozhodnutím jeho otce podpořit české Romy a pozvednout jejich společenskou úroveň.

Sběrný tábor Lety u Písku měl jen jeden účel

V rámci kulturního programu zazněla v prostorách tábora česká hymna a také žalm romských vězňů nacistických koncentračních táborů. Pozůstalý obětí romského holokaustu Štefán Brichtnáč zahrál před přítomnými zástupci státních institucí, diplomatických sborů a pozůstalými na akordeon dvě žalmo-

vé skladby. Následně poctu obětem z Let vzdali velvyslanec Spojených států Stephen B. King, představitelé francouzské, německé, slovenské, polské, ruské a rumunské ambasády a jiných organizací složením pietních věnců a pronesením řeči. Ředitelka Muzea romské kultury Jana Horváthová připomněla přítomným, že před sedmdesáti šesti lety právě ze sběrného tábora v Letech u Písku byli převezeni Romové na téměř jistou smrt do Německem zabraných částí Polska, do vyhlazovacích táborů Auschwitz-II Birkenau. Mezi přítomnými nechyběla ani Vládní zmocněnkyně pro lidská práva Helena Válková, zástupce ministerstva kultury, zástupci Úřadu vlády, Kancláře pro romské záležitosti a starostka obce Lety Blanka Hlavínová.

Celý pietní akt živě vysílala na svých stránkách televize romea.tv. Tábor v Letech u Písku byl založen v roce 1940 jako kárný pracovní tábor. V březnu 1942 se z něj stal sběrný tábor a od srpna 1942 byl veden jako tzv. cikánský tábor. Byli zde shromažďováni především čeští Romové před transportem do vyhlazovacího tábora Auschwitz-II Birkenau. Podle dochovaných spisů tábořem v Letech prošlo víc jak 1300 osob. Vinou katastrofálních hygienických a stravovacích podmínek, týrání ze strany dozorců a členů tzv. táborové samosprávy a epidemií nakažlivých chorob pobyt v táboře nepřežilo nejméně 326 osob, z toho 241 dětí.

Sabir Agalarov
foto: romea.cz

Život je pes

V dnešním světě jsme všichni svědky různého násilí a nebezpečí pramenícího z neznalosti, předsudků a nenávisti. Náš romský národ žije po staletí v nestálém strachu a obavách o svůj život a budoucnost svých dětí. V těchto májových dnech vzpomínáme výročí konce druhé světové války. Vedle milionů židovských bratří položily své životy i statisíce Romů. Hitlerovský fašismus ve své hrozné ideologii odsoudil Romy a Židy k zániku. I přes nesmírná utrpení obou národů, Romové a Židé válku přežili. Díky slavné Rudé armádě, která má lví podíl na osvobození Československa a vítězství nad hitlerovským Německem. Moje babička, které bylo ke konci války víc jak čtyřicet let, nám dětem později vyprávěla zážitky z osvobození. Doslova řekla: „Děti, nebýt toho, nebýt Rusů, kteří nás zachránili, fašisti by z nás udělali mýdlo...“

Tehdy jsme moc dobře nechápali význam těch slov. Postupem času, hlavně po převratu v roce 1989, jsme my Romové na vlastní kůži pocítili strach, kdy hordy skinheadů naháněly, napadaly a zabíjely nevinné Romy. Jako bychom nebyli lidi, ale zvířata. Báli jsme se a dodnes se bojíme sami vycházet ven, navštěvovat restaurace. Předsudky a rasismus jsou v české a slovenské kotlině na vzestupu, politici svým jednáním nabádají ostatní k nenávisti, prezident naší společné vlasti šíří lživá tvrzení o Romech – prý jen deset procent z nás pracuje, Okamura a jemu podobní šíří kolem sebe jen strach a obavy. Již jsem několikrát napsal o nejednotě Romů, o roztržitosti jednotlivých skupin a velkorodin. Romové si kdysi dávno pomáhali, ctili jeden druhého, drželi při sobě, i díky tomu náš národ přežil nepředstavitelná utrpení a nenávist.

Někteří z nás tvrdí, že toto vše nepocítují, že svými komunikačními schopnostmi dovedou přesvědčit gádže, že oni nemají problém atd. Nevěřím tomu, my máme už na tváři vepsané stigma, barva naší pleti nás předurčuje, zejména zde v Česku a na Slovensku, k živoření a špatnému postavení ve společnosti.

Život je pes, jak se říká, ano, je těžký, složitý, problémy jsou veliké a zdají se neřešitelné. Jen na první pohled. Jakmile se probudíme a budeme držet pospolu jako naši předkové v minulosti, vybojujeme lepší budoucnost pro svoje děti a vnoučata. Upre Roma!

Jan Horváth

Romský karavan

Narodil jsem se v rodině kočovných Romů. Vzpomínám si, jak jsme s celou mojí rodinou kočovali z místa na místo. Procestovali jsme celý svět. Z dětství si vzpomínám, že jsme dělali oheň, u kterého jsme dokázali sedět, zpívat, tančit dlouhé noci. Možná jsme ani nespali. Táta hrával na kytaru a housle, nosil černý klobouk a měl černé delší vlasy. Z táty vyzařovala veliká láska k hudbě, ale i k lidem. I když byl Rom, nikdy nekradl a nelhal. Má maminka, které se říkalo Kaři, měla krásný výrazný obličej, byla pracovitá, veselá a moudrá žena. Uměla se o nás všechny postarat, připravovala čerstvou polévku v kotli, nebo vařila čaj z různých bylinek, které v lese nathala a potom je sušila. Když začala zpívat, její hlas připomínal věčnost, něco, co vás stále drží a nikdy neopustí. Vždy chtěla, abychom drželi pohromadě, uměli si pomáhat a jeden druhého podporovat. Karavan zdobila listím a plody podle ročního období. S velkou úctou jsem obdivoval svoji rodinu. Karavan s koňmi byl celý náš život, ve kterém jsme měli jeden druhého.

Můj děda byl všestranný pracovitý člověk. Uměl si poradit s každým materiálem, který mu přišel pod ruce. Jmenoval se Lojza a lidé k němu chodili nakupovat nebo jim opravoval věci. Zvláštní na dědovi bylo, že i když už měl přes osmdesát let, měl stále velkou energii a sílu. Nechápal jsem, že i když jsme měli dny, kdy nebylo co jíst, děda netrpěl hladem ani smutkem. Jako by měl nějakou mocnou ochranu. Pracoval od rána do večera, vždy venku na čerstvém vzduchu a slunci. Veškeré nádobí, které jsme v karavanu měli, jsme měli od dědy. Rád vyráběl dřevěné hračky pro děti, svou práci jim dával duši. Dědu jsem nikdy nepochopil, jak může mít tak veliké srdce, byl tím jedinečný. Zjistil jsem to, až když děda umřel. Chyběl mi a to mě nutilo hledat uvnitř sebe, jaký doopravdy jsem.

Pokaždé, když jsem zavřel oči, jsem slyšel škrábání nože, se kterým si děda uměl hrát. Viděl jsem piliny, jak se odlupují a cítil vůni dřeva a lesa. Připadalo mi to, jako bychom byli s dědou nějak propojeni. Přesto se můj život odvíjel jinou cestou. Cestou, která mě nutila dělat to, co nechci. Koně nám onemocněli a zemřeli. Museli jsme se usadit poblíž města. Museli jsme od lidí přijmout jejich styl života, museli jsme přijímat práci, která se zrovna nabízela a častokrát za mizerný plat. Neměl jsem čas a skoro pořád jsem musel snášet urážky od lidí, i přesto, že jsme jim nic neudělali. Oba mi rodiče to těžce nesli. Otec často pracoval celý den. Ztratili jsme svůj život i svou radost a štěstí. Chyběla nám příroda, oheň, volnost, hudba, zpěv. A nejvíce ze všeho děda.

Táta dostal infarkt. Bylo mi 17 let. Maminka umřela v zimě. Zůstal jsem sám s lidmi kolem sebe, kteří mě nechápali a měli jinou kulturu. Nemohl jsem se v nich najít. Přes to všechno jsem cítil, jako by mě někdo doprovázel. Bylo to pro mě velice těžké období a já jsem neviděl žádnou naději. Ale při práci v lese si mě všiml mistr a nabídl mi, že můžu u nich pracovat na stálo. Byla to těžká práce, ale pomohla mi překonat nejtěžší období sedmi let, během kterých jsem velice intenzivně pociťoval ztrátu své rodiny.

Po sedmi letech, pamatuji si to živě, na jaře, kdy začaly rozkvétat první květiny, přijeli k městu kočovní cikáni, v tradičních krojích, s koňmi a svými velkými vozy. Připadalo mi, jako bych uviděl svoji rodinu, slyšel jsem zpívat tátu s mámou. V té chvíli jako bych se vrátil do kočovných cest, potom mi začaly téct slzy po tvářích, slunce vysvitlo mezi mraky a nad hlavou mi proletěla velká bílá holubice. Jako by Bůh pohlédl na mě z nebe.

Veronika Kačová

Pokračování přišle

Lavutara. Cestami romských muzikantů a jejich písní

Dokončení ze str. 1

za „romský Manchester“ a ptáme se na to známého muzikanta a spisovatele Gejzy Horvátha. „Brno je kolébkou romské hudby, v tom smyslu, že je to křížovatka všech romských cest ze Slovenska a Maďarska,“ s nadšením vypráví Gejza Horváth, „A právě v Brně se usadilo mnoho velmi významných romských rodin, jako jsou Bagárovci, Lázokovci, Horváthovci, Dirdovci, Hryskovci,“ dodává.

Talent promlouvá k Romům „shora“

Přesouváme se do druhého podlaží Muzea romské kultury, kde se nachází hlavní část výstavy. Celý prostor je navržen tak, aby návštěvník mohl načerpat romskou hudební zkušenost plnými doušky a všemi smysly. Jsou zde představeny klíčové brněnské osobnosti a hudební skupiny, jejichž písně se staly evergreeny a jejichž tvorba inspirovala bezpočet československých hudebníků. Ze stropu visí desítky sluchátek, ze kterých se line hudba romských interpretů, jejichž fotografie a životní příběhy kaskádami lemují celý prostor. „Výstava tak komunikuje ‘z vrchu’, což je snaha metaforicky naznačit, že talent mají Romové od Boha,“ vysvětluje koncept architekt výstavy Tomáš Džadoň.

„To je moje druhá žena,“ ukazuje s nostalgií v hlase na krásnou dívku z plakátu jedné z klíčových událostí romské hudby Romfest 1990 jeden z návštěvníků vernisáže Antonín Lagrin. Labyrint výstavy ústí do luxusního interaktivního kina přes simulovaný obchod s hudebními nástroji Radka Bagára. O kině raději nebudu vůbec vyprávět, jen naznačím, že pokud se zajímáte o hudbu, potažmo o hudební nástroje, nebu-

dete z něj chtít nikdy odejít. Chybí zde jen popcorn.

O romském uchu

Po shlédnutí výstavy člověka může napadnout otázka: Jak to ti Romové dělají? Odkud se ta romská hudba vlastně bere?

„Hudba je posláním Romů a věřím, že jako fenomén je zakódována v genech romského národa. Má schopnost seznamovat svět s romským etnikem a zpřítomňovat jeho historii, kulturu, tradice a zvyky,“ odpovídá majitel nejsametovějšího

brněnského tenoru Gejza Horváth. „Romskou hudbu tvoří romská harmonie, která se vykrystalizovala a je zcela jedinečná. Romstvím dokáže ‘nakazit’ jakoukoliv skladbu tzv. harmonizátor. Ostatní se nechají vést a dotváří harmonii. V současnosti je takovým harmonizátorem Zdeněk Lázok, Radek Bagár nebo Ján Polyák,“ objasňuje Gejza Horváth. „My Romové máme trochu jiný ucho, slyšíme hudbu trošičku jinak. Tak vzniká romský štýl,“ dodává Jožka Bagár.

text a foto: Sabir Agalarov

Romové jsou vykázáni z města

Když dlažební kostky prolétly okny dovnitř do domu, zdálo se, že koupelna je nejbezpečnější místo, kde se dá schovat. Rodina Vasil Velichkova Hristova, včetně jeho šesti malých vnoučat, se tiskla k sobě, zatímco rozzlobený dav venku skandoval hrozby a rasistické nadávky. „Pojďte ven, Romové, uděláme z vás mýdlo,“ křičeli podle svědků ozbrojení lidé.

Ještě nedávno pozitivní příklad integrace romské komunity, severní část bulharského města Gabrovo, je od 10. dubna zplavena rasistickým násilím a protiroskými protesty. Čtyři noci za sebou etničtí Bulhaři vyzbrojení kovovými tyčemi vyšli do ulic s požadavkem úplného vyčištění Gabrova od romské menšiny. Po cestě nenávistný dav rozbíjel okna, vyhrožoval Romům zabitím a spálením jejich domů a věcí.

Kasimír Mitěv stál před vyhořelým domem, který postavil před pěti lety. Kromě oblečení, které má na sobě, už nemá nic. Reportérům ukazoval místa, kde ještě před několika dny stála jeho postel, obývací, kuchyně. Městská správa, místo toho, aby dala policii pokyn chránit Romy, poradila Romům, že mají raději odejít. Svědčí o tom i výpovědi místních aktivistů. Regionální koordinátor neziskové organizace Amalipe Ivan Todorov sdělil reportérům CNN, že zhruba 80 procent gabrovských Romů (asi šest set osob) požadavku města vyhovělo. Většina z nich se bojí vrátit do města zpět.

Bulharsko je nejchudší zemí Evropské unie. Podle odhadů Rady Evropy asi deset procent obyvatel země tvoří Romové. Ze strachu a jiných osobních důvodů se zhruba polovina všech bulharských Romů při posledním sčítání lidu rozhodla zatajit svůj etnický původ. Pro politiky a média jsou Romové již tradičně obětními beránky v otázkách sociálních a ekonomických. V poslední době se ale situace Romů rapidně zhoršila, říkají experti. Rostoucí nacionalismus a populismus posunul bulharské Romy na úplný okraj společnosti, přičemž politici zcela záměrně přehlíží otázky jejich bezpečnosti, práva na důstojné bydlení a vzdělávání.

„Ještě nedávno si normální politici z Romů udělali skokanský můstek v nadcházejících volbách do Evropského parlamentu. Komunální volby, které se v Bulharsku rovněž konají letos, také vyžadují hlavní téma, a tím jsou také samozřejmě

Romové,“ řekla CNN Daniela Michajlova, ředitelka sdružení neziskových organizací bojujících za rovná práva Romů. „Romové často čelí agresi, nenávisti a diskriminaci, o to horší to bývá před volbami,“ dodala Michajlova, „protože bulharského voliče je velmi snadné tímto tématem oslovit.“

Nedávné násilí v Gabrovo bylo vyprovokováno nasdílenými záběry průmyslové kamery, na kterých v pozdních hodinách muž identifikovaný jako Rom údajně podněcuje rvačku v obchodě. „Nevěděl jsem, že video způsobí takový rozruch,“ sdělil reportérům zaměstnanec obchodu, který tvrdí, že byl do rvačky zatažen. „Problémy s Romy se v posledních letech hromadily a video jen spustilo a vyhotilo emoce.“

Ve sdělovacích prostředcích byli Romové vyliční jako násilní zločinci, kteří ohrožují bezpečnost celého města. Manželka místopředsedy vlády Tomislava Dončeva, který má na starosti integraci Romů, na svém facebookovém účtu napsala, že obyvatelé Gabrova chtějí žít ve městě „očistěném od cikánů“ tak, aby se už nemuseli bát, že budou „napadeni opilými nebo zfetovanými cikány.“ Ministr vnitra Mladen Marinov během své návštěvy Gabrova uvedl, že právě jmenoval nového policejního šéfa, který pomůže vyřešit „komunikační problémy“, jež vedly ke „konfliktu“. Zdůraznil také, že někteří Romové žijí ve svých domovech nelegálně.

„Děláme vše, co je v našich silách, abychom odvrátili pokusy občanů vzít spravedlnost do vlastních rukou. Chceme zde mít občanský mír,“ řekl Marinov a dodal, že nejméně tři muži, kteří podpálili romské domy a tři Romové, kteří vyprovokovali rvačku v obchodě, již byli obviněni. Ministr Marinov popřel, že by někdo podněcoval násilí proti Romům. „Není to téma, se kterým je záhodno si zahrávat,“ řekl a dodal, že každý politik, kte-

rý „zaseje nenávist“, může čelit právním důsledkům.

Jediným bulharským politikem, který byl kdy obviněn v souvislosti s nenávistnými projevy proti Romům, byl bývalý místopředseda vlády Valerij Simjonov, který označil členy romské komunity jako „arogantní, domýšlivé a zuřivé humanoidy.“ Nehledě na to, byl jmenován vedoucím Národní rady odpovědné za integraci Romů a Turků v Bulharsku. Simjonov byl obviněn, ale nakonec zproštěn viny nejvyšším soudem.

Ve svém letošním prohlášení k Mezinárodnímu dni Romů Evropská komise nekritizovala situaci vzniklou konkrétně v Bulharsku. Varovala však, že anticiganismus je na vzestupu a odsoudila šíření nenávistných a dezinformačních zpráv a populistické projevy politiků.

Většina obyvatel města Gabrovo souhlasí s tím, aby Romové byli z města vystěhováni. Téměř každý je přesvědčen o tom, že Romové nemají patřičná povolení ke stavbě domů a nejsou oficiálně registrovaní jako obyvatelé Gabrova. Říkají to tak jejich média a politici. Zástupci Romů ale hovoří o tom, že ve skutečnosti jen malá skupina v komunitě tyto dokumenty postrádá a poukazuje na to, že úřady prostřednictvím různých byrokratických obstrukcí taková povolení některým Romům nevydávaly. Nový policejní šéf Borislav Muerov řekl CNN v polovině dubna, že osobně dohlédne na to, aby neregistrovaní Romové opustili město. Obecní rada města Gabrovo o otázce nedávného protiroského násilí s novináři nekomunikuje. Skutečnost je taková, že většina Romů se v Gabrovo narodila. Potvrzují to nejen fotografie na zdech polorozbitých domů, ale i nájemní smlouvy a dokumenty potvrzující jejich původ.

text: Denise Hruby

překlad: Sabir Agalarov

foto: Arno Friebe

Gabrovský nový šéf policie Borislav Muerov

O dživipen hin džukel

Andre luma akana šaj dikhas but maribena, nakamiben the rasismus. Amaro romano nipo dživel šela berša andre dar, so ela dureder amare čhavorenca. Kala majova d'ivesa leperas o agor dujto lumakero maribnaske. Paš o milion židovska phrala sas murdarde the šela ezera Roma. Šaj pal'ikeras le Lole slugadženge, save ratinde o Československo u avri khelde opral Hitleris. Mira babake pro agor maribnaske sas saranda berš, amenge le čhavorenge pal'is phenelas: „Čhavale, te na sas o Rusi, ta o Němci amen-dar keren sapuňis...“

Akor ole lavenge but naachaľuvahas. No sar samas phureder, palo prevratos beršeste 1989, amen o Roma pre peskeri morči čujind'am, so oda hin dar, kana o skini tradenas le Romen, marenas the murdarenas nadošale manušen. Sar te bi nasamas manuša, aľe rukone. Darahas, the akana daras te phirel avri, te phirel andro karčmi. O nakamiben the o rasismus barol adaj andro Čechiko the Slovensko, o politika rozčhiven o nakamiben, o prezidentos andro jakha savorenge phenel, hoj ča čepo Roma keren but'i. O Okamura daravel le nipen, bararel e dar amendar. Kecivar imar čhind'om pal oda, hoj nachudas paš peste, rušas pre jekh aver. Akor, kana chudahas paš peste, avka predžid'ľam.

Varesave amendar vakeren, hoj jon načujinen o rasismus, hoj džanen te del duma le gadženca. Napaťav oleske, amenge imar andro muj the cipa hin thodo, the tradel amen pre koda than, kaj nakamas.

O dživipen hin džukel, sar pes phenel, čačes hin pharo, but pharo, o pharipena hin bare, dičhon, hoj oleha našťi nič keras. Ča pro peršo dikhiben. Sar ušťaha, nasovaha sar bakre, chudaha paš peste sar akor amare phure dada the daja, akor avri khelaha feder dživipen prekal amare čhave the onuki. Upre Roma!

Jan Horváth

Romano verdan

Uľiľom man andre kočovno romaňi famil'ija. Leperav mange, sar la calona famil'ijaha pregeľam o drom khatar drom. Pregeľam calo svetos. Khatar čhavoripen mange leperav, hoj thovahas jag, pašal savi bešahas, giľavahas, khelahas calo rat. Šaj aňi nasovahas. O dad bašavlas pre gitara the pre lavuta, hordinlas bari kaľi stad'i the ehas les kale bareder bala. Khatar dad džalas avri baro kamipen andro bašaviben, aľe he ki o manuša. He te ehas Rom, ňigda načorlas the nachochave-las. Miri dajori, savake pes phenelas Kaľi, ehas la šukar muj, džanelas te pratinel, te tavel, ehas radostno the god'aver džuvľi. Džanelas amen savoren te ľikerel, kerlas žužo zumind andro kotlos, abo tavelas čajos khatar všelijaka čara, save andro veš kidľas the pal'is len šuťarelas. Sar chudelas te giľavel, lakro hangos ehas sar calo dživipen, sar vare-so, so tumen furt chudel the ňigda tumen naomukhela. Furt kamelas, hoj peha savore te ľikeras, sikhavelas amen, hoj peske te šegetinas the jekh avres te ľikeras. O verdan kerlas avri le prajtorenca the plodenca pal kada, savo beršeskero koter ehas. But ľikeravas mira famil'ija, bari paťiv man ehas. O verdan le grajenca ehas calo amaro dživipen, andre leste amen ehas jekh avres.

Miro papus ehas buťakero manuš. Džanelas te kerel buťi savore materijaloha, so leske avľas tel o vast. Vičínlas pes Lojza, the o manuša pal leste phirenas te cinavel abo lenge prikerelas o vjeci. Pro papus ehas čudno, hoj te leske ehas ochtoverdeš berš, ehas les furt bari zor. Naachaľuvavas oleske, hoj te amen ehas d'ivesa, hoj amen nahas so te chal, o papus nacerpinlas bokhaha aňi pharipnaha. Sar te bi les avľahas varesavo zoralo arakhiben. Kerlas buťi tosarastar ži raťi, furt avri pro žužo luftos the kham. Savore taňira, save amen andro verdan ehas, ehas lestar. Rado kerlas kaštune hrački perdal o čhavore, peskra buťaha len delas voďi. Le papus ňigda naachaľiľom, sar les šaj avel kajso baro jilo, ehas kaleha jekhněkfeder. Peľom pre kada, sar imar o papus muľas. Chibinelas mange, the kada man ispidelas te rodel andre mande, savo čačes som.

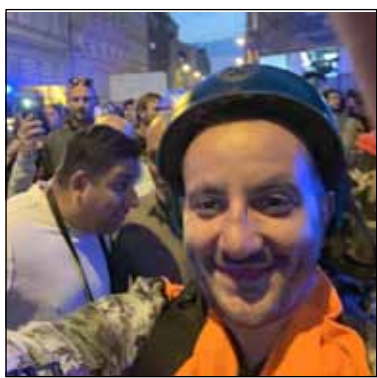
Sakovar, sar zaphandavas o jakha, šunavas sar te bi la čhuraha randelas, saveha pes o papus džanelas te bavinel. Dikhavas o pilini, sar peren tele, the čujinavas le kaštengri pacha the veš. Dičholas pes mange oda, sar te bi le papuha avľamas varesar propojimen. Th'avka ehas miro dživipen aver. Dromeha, savo man ispidelas te kerel koda, so nakamav. O graja amenge nasvaľile the mule. Mušind'am pes te zabešel nadur andro foros. Mušinahas te lel kajso dživipen sar o aver džene, mušinahas te kerel kajsi buťi, savi amen denas, buterval vaš o čepo love. Nahas man časos, the maj mušinavas te ľikerel avri o košiben khatar aver džene, he te lenge nič nalačho nakerďom. O dad la daha oda phares lenas. O dad buterval kerlas buťi calo d'ives. Našaďam amaro dživipen the amari radost'a the bacht. Chibinelas amenge e priroda, voľnost'a, bašaviben, giľavipen. The nekbuter o papus.

O dad chudľas infarkt andro jilo. Ehas mange dešefta berš. E daj muľas andro jevend. Ačhiľom korkoro le manušenca pašal mande, save man naachaľuvenas the ehas len aver kultura. Našťi man andre lende rakhas. He vaš kada čujinavas, sar bi man vareko odľidžalas. Ehas oda pre mande phare berša. Nadikhavas ňisavi ufnost'a, aľe andre buťi andro veš peske mange všimňind'as o mistros the phend'as mange, hoj šaj ke lende kerav buťi furt. Ehas oda phari buťi, aľe šegetind'as mange, te prekidav nekphareder efta berš, kana phares čujinavas, hoj la famil'ija našaďom.

Pal o efta berš, leperav mange, sar te bi oda avelas adad'ives, andro linaj, sar baronas peršo kvitki, avile andro foros kočovna Roma, urde andro romane grati, le grajenca the peskre bare verdanenca, Aviľas mange leperiben, sar te bi dikhľomas mira famil'ija, šunavas te giľavel le dades la daha. Andre koľa chviľa sar te bi avľomas pale andro kočovna droma, pal'is mange chudle te čuľol o apsa pal o muj, o kham geľas avri maškar o chmara the upral o šero mange prolecind'as bari parňi holubica. Sar te bi o Del dikhľas pre mande andal o ňebos...

Veronika Kačová

Náckové nedostali v Brně vůbec žádnou šanci

Verdikt občanů města Brna zní jasně: V Brně „nácky“ nikdo nechce. Jsou ztělesněním neekologické mentality a přinášejí jen nespokojenost a negativní energii. Bubnové rytmy účinkujících blokádníků, karnevalové tance a hudba linoucí se z oken divadla Husa na Provázku naplnila Zelný trh. Mezi blokujícími letos bylo hodně sebevědomých a skvěle naladěných Romů. Na pódiu se vystřídal několik aktivistů a názorových vůdců.

Počasí přálo všem kromě nácků. Skini se měli objevit kolem sedmé hodiny na Zelném trhu. Počasí přálo půdě, stromům a akci Brno blokuje. Zkrátka všem kromě skini. Dorazilo jich maximálně padesát a zprvu to vypadalo, že se ani neopovážejí vyjít do ulic. Policie ale měla nachystaný vlastní „spektákl“ s těžkooděnci, vesmírnými ozbrojenými koňmi, zvukovými děly – „Star Wars hadra“. Jednali podle pokynů a vyzývali blokující občany, aby „nácky“ nechali zrealizovat jejich řádně ohlášený pochodňový pochod Národních socialistů a uvolnili cestu. Jako ve sci-fi románech se z policejního reproduktoru ozývalo hlášení: „Jménem zákona, zanechte svého protiprávního jednání. V případě, že výzvu neuposlechnete, budeme muset použít donucovacích prostředků.“ Došlo k první potyčce s Brno blokuje a skini vyrazili do ulic.

Tance půvabných LOL tanečnic, bubny, cyklisté ze skupiny Čistá trasa a všudypřítomní fotografové a novináři nenechali Národní socialisty ani nadechnout. V jejich první linii pochodoval i první rasový vrah Vlastimil Pechanec. Ano, ten, který ubodal Roma. Přestože policistů bylo mnoho a bylo vidět, že z celé akce mají spíš zajímavé cvičení, kde mohou vyzkoušet svoje taktické postupy, jednali profesionálně. Byli všude, na koních, v autech, ve křoví, ve vzduchu, v civilu a snad i pod zemí.

Brno je město „náckuvzdorné“

Brno, díky tomu, že se v posledních letech stalo vysoce kulturním městem, v němž se setkává spousta kultur z celého světa a děje se spousta zajímavých věcí, je opravdu zcela „náckuvzdorné“. Romové v Brně tvoří největší menšinu a nachází se zde i celosvětový romský kulturní klenot – Muzeum romské kultury. „Náckové“ se tady mohou jen utlouct zlobou. Jejich prvomájový pochod skončil předčasně na Nových sádkách, kde se snažili zapálit pochodně připomínající pochodně zapalované při pochodech za Třetí říši. Na pokyn Městské části Brno střed po zuby ozbrojená policie následně celou akci rozpustila. Karnevalový průvod blokádníků byl vpuštěn na Nové sady. Každý pak slavil vítězství jak chtěl.

text a foto: Sabir Agalarov

Zdena Mašinová promluvila o odkazu své rodiny, matky Zdeny a otce Josefa, zapojených do protinacistického odboje za 2. světové války. Zdůraznila nezbytnost mít vždy odvahu postavit se čelem nenávisti a zasazovat se o svobodu.

Zpěvák, skladatel a spisovatel Gejza Horváth vystoupil za romské obyvatele města Brna a zdůraznil, že Romové chtějí žít v krásném a čistém městě bez nenávisti a strachu. Mimo jiné, pan Gejza je i redaktor Romano hangos. Jsme na Tebe pyšní, pane Gejzo!

Místopředseda Sokola Brno I Michal Doležel stručně a výstižně definoval rozdíl mezi „nácky“ a vlastenci. Zatímco opravdovému vlastenci záleží na tom, aby místo, kde se narodil, bylo krásné, zvelebené a plné kulturní a přírodní diversity, „nácek“ chce jen všechny vyhnat, všechno rozbít a vytvořit monolitní nudný umělý národ sobě podobných tvorů.

Romové diskutují s antikonfliktním týmem.

Brno chce dát lidem v bytové nouzi jen polovinu bytů oproti záměru

Demonstrace seskupení Chceme bydlet! na podporu obyvatel bytových domů v Brně-Zábřovicích **foto: Petr Zewlakk Vrabec**

Brno chce vyčlenit dalších 60 bytů pro sociální bydlení lidem a rodinám s dětmi v bytové nouzi. Novinářům to řekl náměstek primátorky Oliver Pospíšil (ČSSD). Schválit to musí zastupitelstvo. Město pak může žádat o dotace ze dvou výzev ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV). Získat může téměř 25 milionů korun. Původně chtělo město nabídnout až 120 bytů, ale kvůli podmínkám jedné z výzev snížilo počet na polovinu. Kritizuje to bývalý náměstek primátora Matěj Hollan (Žit Brno). Nyní má Brno bezmála 200 sociálních bytů.

Projekty na ukončování bezdomovectví zavedlo hnutí Žít Brno za minulé koalice vedené hnutím ANO. Inspirovala se tím další města, která se mohou snažit o dotace z MPSV. Po volbách nastoupila v Brně nová koalice vedená ODS, strana měla k projektům ukončování bezdomovectví výhrady. Nakonec ale rada složená z ODS, KDU-ČSL, Pirátů a ČSSD projekty na zabydlování jednotlivců a rodin v nouzi schválila.

Peníze z ministerstva nemohou jít do oprav nebo vybavení bytů, lze je použít například na práci sociálních pracovníků. Z jedné ministerské výzvy by Brno mohlo čerpat až 17 milionů ve spojitosti se 40 byty, které chce dát lidem v bytové nouzi, například matkám samoživitelkám, seniorům, rodinám s dětmi nebo mladým lidem vycházejícím z ústavní péče. Z druhé výzvy může Brno získat přes sedm milionů v souvislosti s 20 byty, které by měly připadnout lidem bez přístřeší. Původně chtělo město u této výzvy žádat o podporu na 80 bytů. Podmínkou výzvy je ale to, že musí být 70 procent bytů mimo vyloučenou lokalitu.

Brno má skoro 30 000 bytů, většinu ale mají ve správě městské části. Magistrát má podle Pospíšila na starosti asi 600 bytů, v nichž je malá fluktuace, takže by nebyl schopný zajistit požadované byty mimo vyloučenou lokalitu. Musí je získávat od městských částí. „Z minulosti víme, že jsou k projektům sociálního bydlení opatrné kvůli negativním vlivům,“ dodal Pospíšil.

Podle Hollana je 20 bytů pro lidi bez domova málo. „Je nepochopitelné, proč koalice ODS a Pirátů dá na tyto účely jen 20 bytů. Nedá se to považovat za skutečné řešení bezdomovectví. Městu se ročně uvolní 600 bytů, kolem 170 jen městské části Brno-střed, kterou také řídí ODS. Nerozumíme zejména Pirátům, kteří se na celostátní úrovni zasazují o přijetí zákona o sociálním bydlení, v Praze oznámili, že vyřeší bezdomovectví všech rodin, a v Brně Piráti sedí v koalici, která neumí poskytnout víc než 20 bytů,“ uvedl Hollan.

Náměstek primátorky Tomáš Koláčný (Piráti) řekl, že by si uměl představit i více bytů, ale radnice musela postupovat s ohledem na danou podmínku a s vědomím, že volné byty jsou hlavně v městských částech Brno-střed a Brno-sever. Mnoho z nich leží právě ve vyloučené lokalitě, a nelze je tedy použít. Koláčný ale nechá prověřit variantu, že by se u první méně přísné výzvy vyčlenilo namísto 40 bytů 50.

ČTK

Vakeren romanes

majos	květen
kamibnaskero čhon	měsíc lásky
Sako manuš kamel kamiben.	Každý člověk potřebuje lásku.
čačikaňi	opravdová
jilestar	od srdce
Kamas la da, le dades,	Milujeme maminku, tátu,
peskere phralen, pheñen,	své sourozence,
la baba, le papus,	babičku, dědu,
calo famel'ija.	celou rodinu.
Bijo kamiben nane džživipen.	Bez lásky není život.
Kamas tiž le Devles.	Milujeme taky Boha.
Jov ker'da savore manušen,	On stvořil všechen lid,
kalen the parnen,	tmavé i bílé,
savoren jekhetane,	všechny společně,
calo luma.	celý svět.

Janko Horváth

O Roma vakeren
pořad Českého rozhlasu určený pro Romy.
www.romove.cz

Romové, rasismus, diskriminace a nenávist

Témata rasismu, diskriminace a nenávisti v ČR nutí Romy být na pozoru. Jakékoliv spáchané rasové činy a násilí na Romech většinou společnost podceňuje a dokonce i obhájuje. Radikálové svými pochody nabalují na sebe další odpůrce Romů, jejich síla narůstá a idea demokratické a občanské společnosti se rozpadá. Romové se ve své rodné zemi denně potýkají s rasismem. Ztrácí tak své občanské, společenské i lidské jistoty a doma se cítí jako cizinci. Parlament a justice jsou v tomto směru skoro nečinné a je otázkou, co bude s Romy dál. Dnes už jsou Romové na nejnižším stupni chudoby a myslím si, že se dalo tomu všemu předejít. Předešlé i dnešní vlády měly s růstem demokracie umožnit Romům začleňování do občanského a ekonomického života. Jako velká skupina manuální pracovní síly se měli Romové od začátku také podílet na civilizaci a stabilitě demokracie. Dnes už by byli prospěšní nejen sami sobě a státu, ale i celé společnosti. Trh práce v ČR bez problémů zaměstnává cizince, ale přitom vůbec neřeší nezaměstnanost Romů. Romy diskriminuje a diskriminace a předsudky vůči

nim narůstají ve všech společenských vrstvách.

Setkávám se s tím osobně i já a v poslední době už je to neúnosné. Uvedu jeden příklad z mnoha: Potřeboval jsem kontejner na odvoz stavební sutě z rodinného domu. Obvolával jsem živnostníky na internetu, ale neuspěl jsem. Jak slyšeli moje romsky znějící jméno, Gejza Horváth, tak neměli pro mě volný kontejner. Byl jsem v tísní, nevzdával jsem to a telefonoval dál. Už jsem se ani nepředstavoval jménem, hned jsem říkal: Jsem Rom a potřebuji kontejner. A dával jsem i záruky: Pane, zaplatím dopředu, ještě než kontejner složíte na chodník. Také jsem je ujišťoval, že budu potřebovat víc kontejnerů. Samozřejmě, že jsem u jednoho lidumila uspěl, ale pod podmínkou, že nedostanu doklad o zaplacení. Nelíbilo se mi to, bylo to dost peněz, které jsem si mohl dát do nákladů. Vydíráni jsem ale musel přijmout, jinak bych neměl žádný kontejner. Já, Rom, jsem byl čestný člověk a podnikatel s kontejnery byl kulturní a přizpůsobivý český podvodník.

Nenávist vůči Romům ničí demokratické principy a následně i českou společnost. Postavení Romů se

každým rokem zhoršuje a Romové jsou ze společnosti postupně vytlačováni. Extremismus a jeho projevy, nenávist proti Romům a neochota řešit útlak a diskriminaci Romů, se stávají demokratické Evropě největším nepřítelem. A co samotní Romové? Velká část romské populace vše vzdala, našla si způsob existence, jak žít v této politicky nečinné demokracii. Musím ale podotknout, že Romové ve svém sociálním postavení zápasí s nemocí, a tím stoupá i jejich úmrtnost. Úpravy, opatření a regulace sociálních systémů dostávají Romy do ještě hlubší propasti, než v jaké jsou. Mladí Romové už teď nemají prostředky na to, aby mohli zakládat funkční rodinné zázemí pro sebe a své děti. Při svém sociálním postavení nesplňují třeba kritéria půjček pro zakoupení bytu či rodinného domu. Velká část Romů žije na ubytovnách, je závislá na sociálním systému a bojuje o přežití. Romové se nezajímají o politické dění, nechodí k volbám, protože od nespravedlivého politického systému, který je jen vykořisťuje, už nic lepšího neočekávají. Mám obavy, zda Romové přežijí další vývoj této demokratické civilizace.

Gejza Horváth

Brněnští umělci za projekty k ukončení bezdomovectví

Zhruba stovka umělců se v Brně postavila za projekty vedoucí k ukončování bezdomovectví. Ty zahájilo hnutí Žít Brno a minulá koalice, když přidělila byty desítkám rodin i jednotlivcům v bytové nouzi. Současná koalice také vyčlenila byty pro lidi v bytové nouzi a bez přístřeší, podle umělců je to ale málo. Ředitel Centra experimentálního divadla (CED) Miroslav Ošchatka v pondělí ČTK řekl, že politici nyní projekty redukuji, což je podle něj nesprávné. Na úterním zastupitelstvu desítky lidí požadovaly, aby radnice vyčlenila pro lidi bez přístřeší více bytů.

Umělci ve výzvě zmiňují, že Brno chce usilovat o titul Evropské hlavní město kultury. „Kulturní město je v první řadě takové město, které se kulturně chová ke svým obyvatelům. Není možné na jedné straně dávat stovky milionů do opery, muzikálu, filharmonie či činohry a na druhé straně nechat malé děti žít na ulici, v ubytovnách nebo v dětských domovech,“ stojí v otevřeném dopise. Umělci uvedli, že nestojí o to stát se hlavním městem kultury, které obyvatelům nezajistí důstojné bydlení. „Odmítáme účastnit se budování Potěmkinovy vesnice, která má krásně načančané fasády, za nimiž však žijí lidé v bídě a strachu z toho, že zítra nebudou mít kam uložit svoje děti,“ píše se ve výzvě.

Pod výzvou zastupitelům je podepsaná dvacítká organizací a zhruba sto umělců. Kromě CED je to například Muzeum romské kultury, řekla ČTK jeho ředitelka Jana Horváthová, ale také Divadlo Polárka, Kabinet múz, festival Serial Killer, mezi jednotlivci nechybí umělkyně Kateřina Šedá, režisér Břetislav Rychlík nebo historik umění Rostislav Koryčánek.

Brněnská ubytovna Kuncovka

foto: Vladimír Čičmanec

Brněnská organizace IQ Roma Servis k situaci ve městě vydala vlastní tiskovou zprávu. „V posledních třech letech jsme měli možnost účastnit se díky projektu Rapid Re-Housing pilotu koncepce sociálního bydlení v Brně. Přestože se jednalo o náročný projekt, jsme velmi rádi, že jsme mohli být jeho součástí. Tento projekt umožnil 50 rodinám, aby získaly šanci standardního bydlení, kterou by bez tohoto projektu pravděpodobně nikdy nedostaly. Naprostá většina těchto rodin je za tuto šanci nesmírně vděčná. Nejčastěji se ve svých výpovědích vracejí k tomu, jak toto bydlení pomohlo jejich dětem. Ty často zažívají to, co si do té doby ani neuměly představit. Poprvé mají možnost zavřít se ve svém vlastním pokoji, mohou psát domácí úkoly na pracovním stole, nebo se „jen“ nemusí bát jít v noci na záchod.

Chtěli bychom, aby tuto možnost měly i další děti, které musí bohužel v úděsných podmínkách ubytoven stále žít. Dle Zprávy o vyloučení z bydlení je takovýchto dětí jen v Brně okolo 1230,“ píše IQ Roma Servis v tiskové zprávě.

Radní pro kulturu Marek Fišer (za Piráty) ČTK řekl, že aktivitu

lidí vítá. „Budeme s tím pracovat a řešit to. Chceme dát na lidi a bavit se o tom, co považují za nejpálčivější problém,“ dodal. Podle něj není kultura jen o nablýskaných divadlech, ale o tom, aby se lidem ve městě hezky žilo.

Projekty Brna se inspirovala další města. Ze dvou výzev ministerstva práce a sociálních věcí mohou čerpat finance na obdobné projekty. Peníze lze použít na práci sociálních pracovníků, nikoli na opravy bytů. Brno chce z jedné výzvy čerpat asi 17 milionů v souvislosti s poskytnutím 40 bytů pro lidi a rodiny v bytové nouzi. Kolem sedmi milionů v souvislosti s 20 byty chce čerpat z druhé výzvy, která se zaměřuje na lidi bez přístřeší.

Podle Hollana a umělců je 20 bytů pro lidi bez přístřeší málo. Původně město chtělo vyčlenit 80 bytů, ale kvůli přísnějším podmínkám počet snížilo na 20. Jednou z podmínek je, aby se většina bytů nacházela mimo vyloučené lokality.

Brno má ve správě skoro 30 000 bytů, většinu ale mají na starosti městské části. Mnoho prázdných bytů mají Brno-střed a Brno-sever, část z nich je ale právě ve vyloučených lokalitách.

ČTK

Jako delfín v oceánu hudby

Dorsey je mladý MC a zpěvák z Přelouče s charakteristickým hlasem, velkou energií a talentem. Reggae, soul, funky, hip-hop – tam všude se Dorsey cítí jako doma. S kapelou New Sound Orchestra zase putuje po vodách drum and bassu a dubstepu. V roce 2018 se spojil s producentem Raazyphem, kterého můžete znát třeba z projektu Urban Robot. Vydali EP Acid Lab se čtyřmi singly, včetně kombinace s MessenJahem „Weedclouds Pt. 2.“ a videosinglu „Odletím hned“.

V posledních měsících sklízel potlesk na desítkách akcí jako host MessenJaha, Urban Robot, Colectiva a dalších, v červnu pak vystoupí na brněnském festivalu Ghetto fest.

Kdo je Dorsey?

Dorsey je postava, která má informovat o problémech, které se ve společnosti vyskytují. Je to postava, která má pozitivně naladit, někdy možná trochu pobouřit. Dorsey píše o svých pocitech a rád by spojil lidstvo v jeden fungující celek...

Jsi Rom. Jaký máš vztah k romské kultuře?

Vztah k romské kultuře mám určitě pozitivní, fascinuje mě. Nedomáhám se s ní ale úplně sžít, protože jsem byl vychovávaný bílými rodiči. Ale určitě jídlo a hudba je neodmyslitelná část mě.

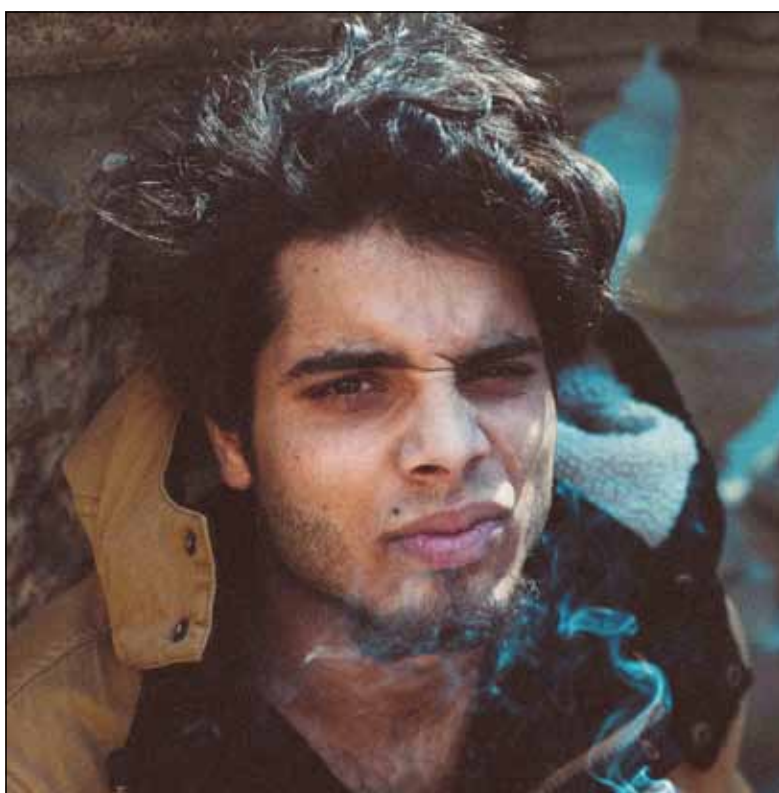
Stalo se ti někdy, že tě právě tvoje etnikum nějak v životě omezilo?

Bohužel dvakrát jsem se potkal s problémem. Poprvé v Hradci Králové, kdy jsem byl obviněn, že mám u sebe pervitin a kluci to vyložene ze mě potřebovali vymylit a poté mě dva kluci v Pardubicích okradli asi o 500 Kč s nožem. Adrenalin mi plul tělem, strach svíral pŕlky, ale naštěstí jsem vyvázl jen s obtiskem ruky na tváři.

Máš nějaký recept, jak se vyrovnávat s předsudky? Jak se nenechat odradit?

Na tohle asi neexistuje recept. Každý člověk je jiný, jedinečný. Myslím, že tohle si člověk musí srovnat sám. Asi by to chtělo lásku sám k sobě. Protože když milujete sami sebe, nebude vám záležet na tom, jestli vás nemá rád někdo v okolí. Nevím moc, jak to jinak popsat... Ale když se se mnou bude chtít někdo bavit, prostě se bavit bude a nebude řešit malichernosti, jako třeba barvu pleti.

Já chápu, že většina českých občanů má špatné zkušenosti s Romy, ale myslím, že zlé věci se dějí na

obou stranách a nesouvisí to s barvou pleti! Ale to si asi musí každý srovnat sám.

Jak ses dostal k hudbě?

To je jako se zeptat delfína, kdy se naučil plavat...

Hudba ke mně patří od mala. Už v pěti letech jsem mamince bral kyblíky a tyčky ze záhonů, se kterými jsem poté bubnoval, že o mně věděla celá ulice. Mého talentu si naštěstí maminka s tatínkem všimli a přihlásili mě do ZUŠ v Přelouči na klavír. U toho jsem zůstal asi pět let. Mezitím jsem měl tajnou lásku – bicí. Moje maminka si toho všimla a začal jsem na ně hrát. Taktéž v ZUŠ Přelouč. K tvorbě své vlastní hudby jsem se dostal asi ve dvanácti letech. Zkusil jsem napsat svůj první text a ono to kupodivu sedělo i v beatu. Myslel jsem si tehdy, že jednou budu strašně slavný a dobrou zpěvák. No, realita je jiná, ale baví mě to pořád!

Co je pro tebe při tvorbě důležité?

Mít klid v hlavě a vědět přesně, co chci napsat. Co chci svým textem lidem říct...

Reggae i dancehall jsou hudební žánry hodně spjaté s určitou životní filosofií. Jak se k tomu stavíš ty? Jinak řečeno: Spousta lidí si představí jen dready a kouření konopí, když se řekne reggae. Co je reggae pro tebe?

Reggae pro mě? To je slunce, Jamajka, lidi z reggae scény, za který moc děkuju. Je to život prostě. Pozitivní vibes. Je to přátelství, nenechat druhého na zemi. Já osobně jsem se díky hudbě a reggae se-

tkal s tak skvělými lidmi, na které bych nedal nikdy dopustit. Úplně jiná atmosféra než v hip hopu. To člověk musí zažít a snažit se pochopit – když chce. Když člověk nechce, vždy si na něčem, čemu nerozumí, najde to špatné. A představí si třeba jen kouření konopí a dready na hlavě.

A co vlastně posloucháš mimo reggae?

Všechno, co mě uchvátí melodií nebo rytmem. Nějaké R&B, hip hop, funky, soul, bassline, DNB, dubstep. Fakt, cokoliv mi zní, tak poslouchám.

Letos budeš vystupovat 8. června i na brněnském festivalu Ghetto fest. Je to festival přímo v srdci brněnské vyloučené lokality (tzv. brněnského Bronxu). Těšíš se?

Hrozně moc se těším!! Jak jsem říkal, romská kultura mě úplně fascinuje, takže se těším jak malý kluk! (poznámka: Dorsey bude vystupovat na festivalu Ghetto fest, pódium pod Platany, 8. června v 16:00.)

Co bys vzkázal mladým Romům? Nějaké motivační poselství? Podle výsledků tvé práce je totiž vidět, že se toho nebojíš, ale určitě je za tím spousta dřiny.

Snažte se. Nepolevte. Výsledek nechodí hned, chodí až po době, co ty do toho dáváš úsilí. Musíš nejdřív strhnout tu lavinu.

Lidi budou soudit a kritizovat. Buď rád, TO tě posouvá. Chvála tě může zpomalit. Nenech se rozptýlit. Věř si a jdi si pro to. To, že to chceš udělat jinak, neznamená, že je to špatně. Ale jdeš sám za sebe. Sám za sebe! Vojtěch Veselý

Mladí s dluhy z dětství by prý mohli mít snadnější podmínky oddlužení

„Máš na to?“ Tak se jmenovala kampaň organizace ROMEA, která si kladla za cíl pomoci mladým Romům vzbudit chuť být zodpovědný sám za sebe – a tedy i za svou finanční situaci, vyznat se v základech hospodaření, nástrahách dluhových pastí, nabídnout užitečné tipy i pomoci řešit problémy.

Mladí, kteří mají dluhy z dětství, by mohli mít brzy snadnější podmínky pro oddlužení. Stejně jako senioři a invalidé by mohli být bez dluhů už do tří let. Obsahovat to bude chystaná novela insolvenčního zákona. Oznámila to koaliční poslankyně Kateřina Valachová (ČSSD). V Česku jsou tisíce dětských dlužníků. Odborníci na sociální problematiku a někteří politici označují exekuce u dětí za nemravnost.

„Máme jako koaliční strany dluh k dětem. Mám předjednáno s kolegy, že záležitost smazání nebo spíš vyřešení dětských dluhů ve Sněmovně podporu má,“ uvedla Valachová.

Podle údajů exekutorské komory mělo v roce 2017 exekuci 5 934 dětí a mladých do 18 let. Z nich 3491 nebylo ještě ani 15 let. Nejvíce dětí v exekuci bylo v Ústeckém kraji, a to 1 359. Loni mělo exekuci 3 476 dětí, z nich 2 213 do 15 let. Nejvíce dětských dlužníků bylo v Plzeňském kraji, a to 671.

Dluhy dětem vznikají nejčastěji tak, že za ně jejich rodiče neplatí poplatky či pokuty a nereagují na výzvy k úhradě. Jsou to pokuty za jízdu načerno, poplatky za odpad, dluhy v knihovně či faktury za mobil. Děti pak do dospělosti vstupují zadlužené, podle odhadů jsou takových dlužníků desetitisíce.

„Redukovat problém na počet dětí, které máme aktuálně v exekuci, není správné. Máme tu desetitisíce lidí, kterým dluh vznikl v době, kdy byly dětmi. Jenom už překročili 18 let. Mohli bychom počkat pár let, než budou všichni dospělí, a pak říct, že to není problém. Je to problém ohromný,“ uvedl analytik společnosti Člověk v tísni Daniel Hůle. Organizace pořádá kampaň s názvem Zadlužené děti, která má podpořit přijetí změn zákonů.

Vedle chystané insolvenční novely čtveřice poslanců z ČSSD, ANO, KDU-ČSL a od Pirátů už předložila návrh úpravy občanského zákoníku, podle kterého by dluhy dětí do 15 let automaticky přešly na jejich rodiče či jiné zástupce. Odcházející ministr spravedlnosti Jan Kněžinec (za ANO) ale před nedávnem uvedl, že řešení chce přinést jeho resort ve vládní novele.

Podle Hůleho novely řeší důsledky. Ministerstvo spravedlnosti připravuje ale ještě koncepční řešení, na kterém začalo pracovat před pár lety za bývalého ministra Roberta Pelikána (ANO). Změna se týká nabývání svéprávnosti u dětí. Stanovit by se mělo, jaké dluhy a od kdy by mohly dětem vznikat.

Podle Pelikána v Česku dítě v 11 letech odpovídá za jízdu tramvají na černo „včetně převzetí platebního rozkazu“, což v jiných zemích běžné není. „Nejvíce se mi líbí německý model. Tam to funguje tak, že do sedmi let dítě není odpovědné vůbec za nic. Od sedmi let může dělat samo věci, které mu přinášejí jen práva, žádné povinnosti. Až do osmnácti. Po celou dobu potřebuje souhlas rodičů,“ uvedl Pelikán.

Dodal, že za souhlas se dá považovat třeba i poskytnutí kapesného. Pokud dítěti dluh vznikne, nesmí při dosažení jeho zletilosti být větší, než jeho majetek. Do dospělosti tak mladí v Německu vstupují „nejvýš s nulou, ne s dluhem“, dodal Pelikán.

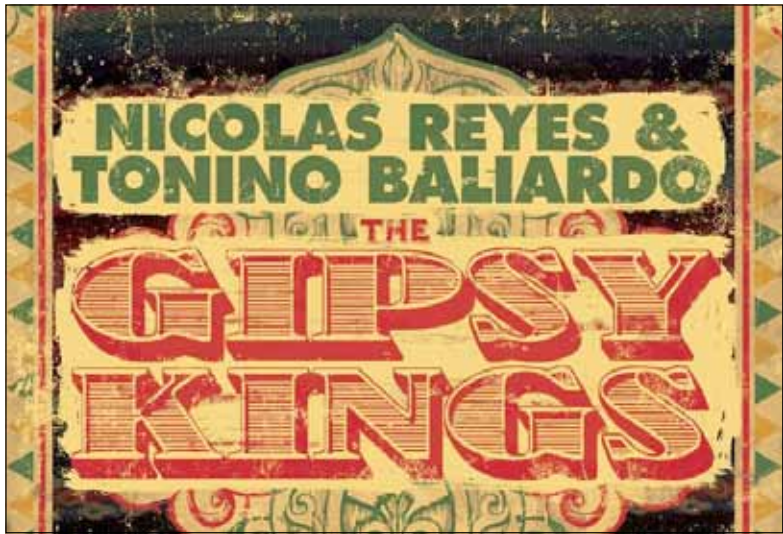
ČTK

Brněnská muzejní noc v Muzeu romské kultury

18. května od 18.00 proběhl již 15. ročník Brněnské muzejní noci. Muzeum romské kultury pro návštěvníky připravilo bohatý program. Kromě stálé expozice byla k vidění nová výstava Lavutara. Cestami romských muzikantů a jejich písní, ve které se uskutečnily dvě komentované prohlídky s kurátory Matyášem Dlabem a Gejzou Horváthem. Pro děti byl připraven tematický workshop s výrobou hudebních nástrojů. Na pódiu před muzeem zahrála Cimbálová muzika Josefa Feča s primášem Ivanem Herákem. Ve dvoře muzea poté následoval další koncert Feri and the Gypsies. Po celou dobu byla také přístupná stálá expozice Příběh Romů. V kavárně muzea byla možnost ochutnat tradiční romské pokrmy jako goja nebo holubki. Na program dorazilo přes 2000 návštěvníků, za což děkujeme a těšíme se na další ročník.

Závěr léta v Olomouci s Gipsy Kings!

Stejnojmenné album Gipsy Kings, které kapelu proslavilo doslova po celém světě a vyneslo ji obrovské prodeje a několik platinových a zlatých desek, vyšlo před dlouhými 31 lety, ale jakoby to bylo teprve nedávno. Od těch dob kapela svou hudbou těší množství fanoušků prostřednictvím horkého spojení flamenco, salsy, západního popu, hispánského stylu, romské hudby a latinských rytmtů. Gipsy Kings svůj unikátní styl nazývají katalánská rumba.

Skupina je od té doby na jednom velkém non-stop turné po různých částech planety, rozdává radost a energii publiku všech věkových kategorií. Vedle toho skládá nové písně a vydává alba.

V roce 2013 Gipsy Kings vydali deváté studiové album nazvané Savory Flamenco, které poprvé celé složili i produkovali samotní členové.

„Hudba je vášně, je to náš život. I po všech těch letech spolupráce, cestování a koncertování. Dozráli jsme, vypracovali jsme se, hodně nám to dalo,“ říká hlavní kytarista Tonino Baliardo.

Zveme vás zažít energii Gipsy Kings, v hlavní roli s (dnes již legendárními) zakladateli této slavné skupiny, skladateli a producenty Nicolasem Reyesem a Tonino Baliardem. Těšit se můžete na skladby jako Volare, Bamboleo, Baila Me a množství dalších hitů. Možná zazní i působivá interpretace skladby Hotel California známá z filmu Big Lebowski.

Vidět Gipsy Kings živě a protančit jejich koncert je velmi působivý zážitek!

Více na gipsykings.com

Slovenský ústavní soud přiznal Romovi odškodné za průtahy

Slovenský ústavní soud přiznal odškodné 2000 eur (51 400 korun) Romovi za to, že jeden z okresních soudů ani během téměř čtyř let neprojednal jeho diskriminační žalobu. Informovala o tom nevládní organizace Poradna pro občanská a lidská práva, která spolupracuje s advokátkou, jež žalobce zastupuje.

Muž podal žalobu k okresnímu soudu v Trnavě na západě země v roce 2014 poté, co mu pracovní agentura odmítla zprostředkovat práci kvůli jeho původu. Podle nevládní organizace to zdůvodnila tím, že firma, pro kterou hledala zaměstnance, si nepřeje Romy.

První líčení vypsál soud až po třech letech a osmi měsících po podání žaloby. Mezitím pracovní agentura zanikla, jejím právním nástupcem se stala jiná společnost, na kterou byl zase vyhlášen konkurz. Odškodnění za diskriminaci, které Rom požaduje v žalobě, se stalo prakticky nevymahatelným.

Slovenský ústavní soud

Slovenský ústavní soud vyhověl stížnosti muže, že v jeho případě byla porušena práva na projednání věci bez zbytečných průtahů. Zároveň mu přiznal zmíněné odškodné. „Jsem rád, že se to po letech vyřešilo alespoň tímto způsobem. Na druhé straně mě mrzí, že pracovní agentura, která mě diskriminovala, nepykala za své činy,“ uvedl stěžovatel.

Jeho advokátka Vanda Durbáková doplnila, že nepřiměřená délka soudních líčení je velkým problémem Slovenska a týká se rovněž diskriminačních žalob.

Předloni slovenský ústavní soud zjistil porušení práva na projednání věci bez zbytečných průtahů obecnými soudy v 289 případech.

ČTK

Zpráva o extremismu: Rozkol Aeronetu a Okamurova SPD

Za první tři měsíce letošního roku evidovala policie 55 nenávisně motivovaných trestných činů, o šest více než za stejné období loňského roku. Nejčastěji, stejně jako loni, šlo o podporu a propagaci hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka. Vyplývá to ze zprávy o projevech extremismu za první čtvrtletí 2019.

Policie zaznamenala za první čtvrtletí nárůst u trestného činu násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci, meziročně o osm na 11 skutků. U podněcování k nenávisti přibýly oproti minulému roku čtyři skutky.

Nejvíce trestných činů evidovala policie v Praze a v Ústeckém kraji. Z celkového počtu byla objasněna skoro polovina skutků.

U nenávisně motivovaných skutků zaznamenali policisté za první čtvrtletí 41 stíhaných osob, meziročně o 12 více. Nejčastěji byli lidé stíháni kvůli podpoře a propagaci hnutí. Zpráva upozorňuje, že celkový počet stíhaných není prostým součtem hodnot. Obvinění totiž mohli páchat trestnou činnost například ve více krajích a v tom případě by byli započtení vícekrát.

Ve sledovaném období přibýlo podle zprávy i akcí organizovaných nebo s významnou účastí politicky motivovaných extremistů – o 32 na 92 událostí. S pravicovými extremisty bylo spojeno 26, zbytek se týkal levicově orientovaného extremistického spektra.

Pravicoví extremisté zahájili skromnou předvolební kampaň

Krajně pravicové strany Dělnická strana sociální spravedlnosti (DSSS) a Národní demokracie (ND) zahájily podle zprávy „skromnou“ předvolební kampaň k volbám do Evropského parlamentu.

ND vydala deklaraci, v níž se vymezila proti hnutí SPD. V minulosti se podle dokumentu předseda strany Adam B. Bartoš podobným způsobem vymezil vůči předsedo-

vi DSSS Tomáši Vandasovi. „Tedy vzniklá animozita mezi oběma subjekty přetrvává do současnosti,“ uvádí zpráva. Mezistranické antipatie se podle dokumentu podařilo překlenuvat pouze v Plzni, kde se subjekty spojily v údajném „boji proti kriminalitě cizinců“.

SPD Tomia Okamury se potýkálo s vnitřními neshodami

V části o projevech předsudečné nenávisti zmiňuje zpráva hnutí SPD, které se potýkalo s vnitřními neshodami, v únoru zrušilo moravskoslezskou organizaci, v březnu vyloučilo ze svého poslaneckého klubu tři poslance.

Předseda hnutí SPD, které šíří předsudečnou nenávist, Tomio Okamura je zároveň místopředsdou Poslanecké sněmovny. Tam byl zvolen na základě dohod politických stran ve sněmovně.

Zpráva zmiňuje i trestní řízení s Jaromírem Baldou, kterému Vrchní soud v Praze v dubnu potvrdil čtyřletý trest za teroristický útok na železnici a za vyhrožování teroristickým činem, podrobně zmapovalo proces radikalizace jednotlivce, v němž sehrála významnou roli mediální manipulace.

Balda předloni pokácel dva stroje na koleje a způsobil tím dvě nehody vlaků, při nichž se jen shodou náhod nikdo nezranil. Zpráva uvádí, že během soudního líčení vyšly prokazatelně najevo Baldovy vazby na hnutí SPD Tomia Okamury. „Soudní senát v rozsudku jasně ho-

voří o manipulaci veřejně vystupujícími osobami, které využívají strachu a důvěřivosti osob, jako je Balda, ve svůj prospěch,“ píší experti.

Podle zprávy se v souvislosti s řízením dostal do veřejné debaty o xenofobně zaměřených internetových médiích prvek odpovědnosti za šíření strachu a nenávisti. „V dalších evropských zemích, které se potýkají s radikalizací prostřednictvím internetu dlouhodobě a mají konkrétní zkušenosti s terorismem, je tato debata daleko rozvinutější,“ uvádí zpráva.

Stále častěji se podle dokumentu hovoří o boji proti šíření nenávisti, dezinformací a konspiračních teorií. „Lze také pozorovat intenzivnější snahy velkých komerčních platforem zapojovat se do boje s těmito obsahy. Zapojována jsou i akademická pracoviště a civilní sektor,“ píše se ve zprávě.

Rozkol mezi dezinformačním serverem Aeronet a SPD

Na české alternativní mediální scéně byl podle dokumentu nejsledovanější událostí rozkol mezi zmíněným SPD a Aeronetem.

„Tento web začal útočit na některé představitele Okamurova hnutí. Útočné články vesměs neobsahovaly nijak objektivní tvrzení, nicméně se snažily vyvolat dojem, že přináší nová skandální odhalení. Hnutí SPD se snažilo na tyto texty reagovat,“ píše se ve zprávě.

„Roztržka“ byla podle dokumentu podrobně sledována jako xenofobně orientovanými aktivisty, tak i ostatními médii.

„Došlo tak k paradoxní situaci, kdy hnutí se silným parlamentním zastoupením bylo výrazně postiženo anonymním mediálním projektem. Tyto mediální projekty dokáží na jedné straně rychle získávat politickým subjektům body, na straně druhé je dokáží velmi rychle a účinně poškodit,“ uvádí zpráva.

ČTK

HUDEBNÍ LÉTO V MUZEU ROMSKÉ KULTURY

Šestidílná série koncertů výrazných skupin a osobností brněnské romské hudební scény. Doprovodný program k výstavě Lavutara: Cestami romských muzikantů a jejich písní.

m
k

Hledáte příbuzné? Obrat'te se na Muzeum holokaustu

Hledáte informace o svých příbuzných, kteří byli perzekuováni v době Protektorátu? Chcete zjistit, jak jejich osud mapují úřední záznamy, nebo jestli byli internováni v některém z táborů, a jaké informace k jejich osudu lze dohledat v dostupných evidencích? Pražské fórum pro romské dějiny při Ústavu pro soudobé dějiny (AV ČR) ve spolupráci s Muzeem holokaustu ve Washingtonu (The United States Holocaust Memorial Museum) nabízí lidem hledajícím informace o válečném osudu svých příbuzných unikátní pomoc při vyhledávání těchto informací.

Nabízená bezplatná služba se týká zejména příbuzných obětí genocidy Romů a Sintů a pomoci při vyhledávání informací o perzekuovaných osobách žijících za druhé světové války na území Protektorátu Čechy a Morava.

Muzeum holokaustu využívá při hledání všechny dostupné archivy, sbírky, záznamy Mezinárodní pátrací služby či záznamy knihoven ve více než 25 jazycích.

Pokud máte zájem o pomoc při hledání, vyplňte uvedený formulář a zašlete na uvedenou poštovní či e-mailovou adresu do 30. června 2019.

Ve všech případech hledání – úspěšného či neúspěšného vás budou o výsledcích informovat pracovníci Pražského fóra. V případě, že hledání dle vámi vyplněného for-

muláře bude úspěšné, budete pozváni na individuální konzultace dne 20. 9. v Praze. Bude se jednat o osobní, uzavřené setkání s pracovníky Muzea holokaustu, kteří vám představí nalezené dokumenty a poskytnou jejich barevné kopie.

Pražské fórum pro romské dějiny zajistí tlumočníky mezi žadateli a anglicky hovořícími pracovníky Muzea holokaustu, a také překlad dokumentů, pokud by byly v jiném než českém jazyce. Žadatelům cestujícím do Prahy též poskytne náhradu jejich cestovních nákladů.

Pracovníci Pražského fóra, i pracovníci z Muzea holokaustu se zavazují, že osobní data nepoužijí k jinému účelu než k vyhledání informací o perzekuovaných osobách a nepředají je žádné třetí osobě či instituci (s výjimkou archivu Mezi-

národní pátrací služby, za účelem dohledání dalších dokumentů).

Podle Pražského fóra pro romské dějiny je šance na dohledání především u osob žijících v době druhé světové války na území Protektorátu Čechy a Morava, a které byly internovány v koncentračních táborech, z nichž se dochovaly kartotéky a jiné statistiky.

Muzeum holokaustu nemá dokumenty o všech obětech a přeživších nacistického pronásledování, ale snaží se v těchto případech poskytnout informace alespoň o příslušných městech a koncentračních táborech. Vyhledávání informací o osobách pronásledovaných na Slovensku ve sbírkách Mezinárodní pátrací služby neposkytne pravděpodobně tolik výsledků, obzvláště pokud dotčené osoby přežily v úkrytu.

ČTK

Muzeum holokaustu ve Washingtonu

foto: obamawhitehouse.archives.gov

O Roma, o rasizmus, e diskriminacija, the e ruš

O problemi le rasizmoha, la diskriminacijaha he la nenviscaha likerel le Romen andre Čechiko andre pozora. O trestna čini, so kerde o gore pro Roma, e čechiko spoľočnošťa pekel tele u mek del doš le Romengri. O radikala peskre manifestacijenca dochuden pre peskri sera mek buter dženen, so našti avri ačhen le Romen. Lengri zor barol u e demokraticko idea pes aleha rozperel. O Roma andre peskri phuv, kaj ul'ile, našaven peskro pravos u khere pes čujinen sar te bi avenas cudza manuša. O Roma andre peskri phuv sako d'ives taľinen le rasizmoha, he našaven aleha peskro statutos, peskre istoty, he peskro pravos. O parlamentos the o zakoni nič perdal o Roma nakeren u ko džanel, so avela le Romenca dureder, so len užarel. Adad'ives dživen o Roma moneki čores u gondofinav mange, kaj pes aleha imar čirla vareso šaj kerďas. O perše he adad'iveseskre vladi kamle takoj te del le Romen šancija, kaj te baron la demokracijaha u kaj pes te zabešen andre spoľočnošťa the andro ekonomicko dživipen. O Roma, sar bari manualno buťakri zor, kamle takoj anglunestar te bararel e civilizacija he e stabilno demokracija. Adad'ives bi imar olestar avil'ahas chasna na ča le Romen korkoren, aľe he le štatos he la spoľočnošťa. O tahros le buťenca andre Čechiko del buťi le cudzincen, aľe hoj le Romen o firmi andre buťi nalen, ta aleha nake-

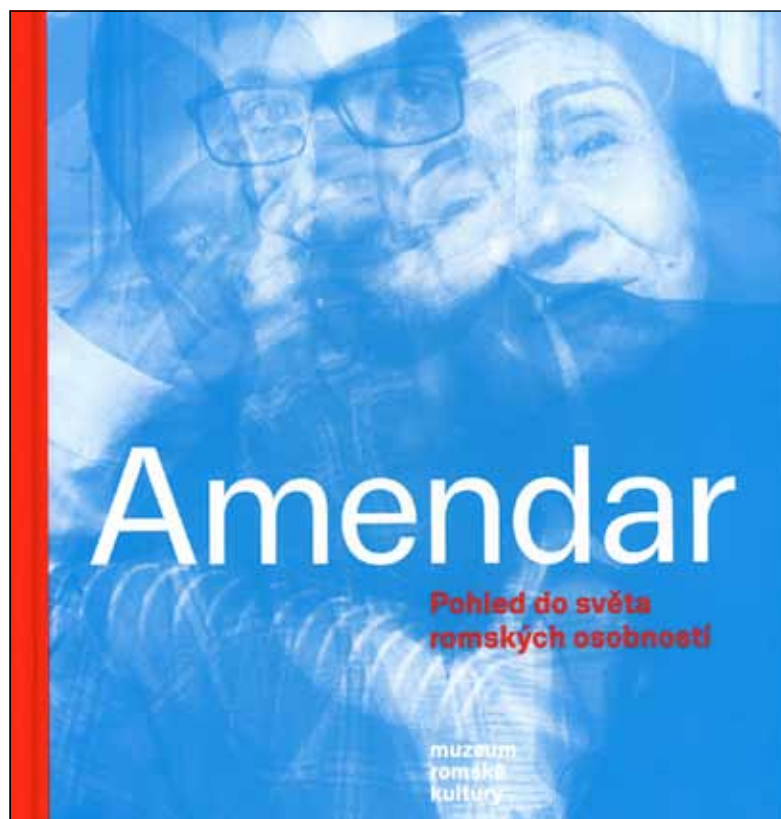
rel imar but berša nič. Le Romen diskrimiňinel u e diskriminacija the o predsudki baron andre savori spoľočnošťa.

Taľinav man aleha he me, u imar pes oda nadel aňi avri te likerel. Dav jekh priklados savorendar: Kampolas mange kontejneris, kaj te odlidžav pašal o kher e suťa. Telefoňinavas le gorenge pro internetos, aľe sar šunenav o gore miro romano nav, Gejza Horváth, takoj mange phenenas, hoj len nane perdal mande čučo kontejneris. Nahas mange oda jekh, vaš oda man na-diňom, he furtom telefoňinavas dureder. Imar aňi naphenavav miro nav, takoj lenge phenavas: Me som Rom a kampol mange kontejneris, he takoj tuke dav o love. Potinava tuke o love avri imar anglal, mek aňi nathoveha o kontejneris tele ki o kher. Tiž lenge phenavas, kaj mange kampela buter kontejnera, bo hin man but suťa. Hoj te na daran, hoj peske paš mande zarode-na. No, pro čačipen, jekh goro pes olestar chudľas. Phend'a, hoj anela o kontejneris, aľe hoj man nadela daňovo doklados olestar, hoj les diňom varesave love. Nahas mange ada pre kedva, bo oda has but love, kamavas doklados, hoj te zarachinav o love andro daňi. Doklados nachudľom u mušindom pre oda te priačhel, bo man nauľahas aňi jekh kontejneris. Me, Rom, man zaľi-kerďom paťivales u o goro, o podnikateľis le kontejnerenca, has chochado, budžando čechiko zbuňnikos.

E nenvisva proci o Roma mosarel o demokraticka principi u paš oda takoj he la čechikona spoľočnošťa. Le Romengro than hin berš beršestar goreder u o Roma hine pašal o gore avri tradle. O extremizmus, o rušiben pro Roma, he nadobarard'i demokracija pes ačhen la Europake rušade amala. He so korkore o Roma? But džene andal e romaňi populacija imar nadžan dureder, o Roma peske rakhle sistemas, sar te egzistinel, he sar te dživel andre demokracija, so nabarol u savaha pes nič nakerel. Mušinav aľe te phenel, hoj o Roma andre peskri bibachtaľi socialno situacija hine tiž nasvale, he andro nasvalipen meren. E regulacija le socialne sistemaske pekel le Romen meksa buter tele u hine pro oda mek goreder, sar has. Le terne romane dženen imar akana nane pre oda, hoj šaj peske zathoven peskri famelija perdal peste he perdal peskre čhavore. Andre peskri bibachtaľi socialno situacija našti doresen pre kečeň, hoj šaj peske cinen bitos abo kher. But Roma dživen pro ubitovňi, o socialno sistemas len del čepo love u o Roma polokes meren avri. Nainteresinel len e politika, naphiren te voľinel, bo napaťan le sistemaske, so len dochudľas pro khorča, he savo len ča čučarel avri. Nič feder imar lestar naužaren. Darav man, hoj o Roma napredživena duredereskeri demokraticko civilizacija.

Gejza Horváth

Amendar: Pohled do světa romských osobností

Muzeum romské kultury představilo v dubnu novou publikaci Amendar: Pohled do světa romských osobností. Kniha obsahuje 254 medailonů romských osobností, které se podílely a podílejí na celospolečenském životě. V úvodu knihy jsou dva velké životopisné rozhovory s Monikou Mihaličkovou a Davidem Tišerem. Slavnostně byla představena v Praze a Brně během Týdne romské kultury. Kmotrou knihy je Monika Bagárová, které má v publikaci také svůj medailon. V polovině května kniha získala významné ocenění – 1. místo v celostátní muzejní soutěži Gloria musaealis v kategorii Muzejní publikace 2018.

Souběžně s knihou vznikla také internetová galerie, dostupná na www.amendar.cz. Její výhodou je možnost neustálého rozšiřování. Na těchto webových stránkách je možné také knihu objednat.

Lavutara. Cestami romských muzikantů a jejich písní

Od 8. května je v Muzeu romské kultury zpřístupněná nová přechodná výstava Lavutara. Cestami romských muzikantů a jejich písní. Jedná se o unikátní výstavní projekt, který vychází z bohatého sbírkového fondu muzea, vlastního výzkumu a aktivní spolupráce se samotnými muzikanty. Výstava je rozdělena do dvou částí. První část návštěvníky seznamuje s fenoménem romské hudby v Evropě v obecné rovině, s její historií a vývojem. Druhá část výstavy představuje samotný výzkum, který se soustředil na Brno v období od 50. let do současnosti. K výstavě je připraven doprovodný program v podobě série šesti koncertů pod názvem Hudební léto v Muzeu romské kultury. Již 30. května zazní tradiční romské písně v podání Lukáše Čonky a Romana Horvátha a cimbálových muzik Milana Horvátha a Viliama Oračka.

Volné vstupní do výstav
 7. 4. Volný vstup k zahájení Týdne romské kultury
 18. 5. Mezinárodní den muzeí a galerií
 8. 6. Ghettofest

Všechny programy se konají v Muzeu romské kultury, není-li uvedeno jinak. Změna programu vyhrazena. Z uvedených akcí bude pořizen fotografický a audiovizuální záznam. Materiál může být zveřejněn.

Otevírací doba
 Úterý–Pátek 10–18h
 Neděle 10–18h

Muzeum romské kultury, s. p. o.
 Bratislavská 67, 602 00 Brno
 +420 775 407 065
 media@rommuz.cz
 facebook.com/muzeum.romske.kultury
 instagram.com/muzeumromskakultury

duben – červen 2019

rommuz.cz

stálá expozice

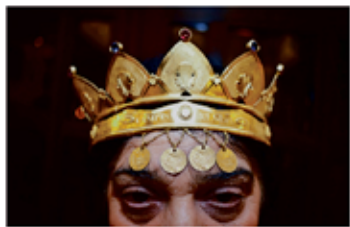
Příběh Romů

Dějiny Romů od starověké Indie až po události II. světové války a současnost. Možnost komentovaných prohlídek v ceně vstupného po předchozí domluvě na e-mailu: lektor@rommuz.cz nebo tel.: +420 545 214 419.

přechodné výstavy

15. 3. – 14. 4. 2019

Lucia Sekerková Bláhová: Ženy prodávající nadějí

Výstava a stejnojmenná kniha shrnují několikaletou práci dvou slovenských autorek, fotografky Lucie Sekerkové Bláhové a etnoložky Ivany Šusterové. Čtyři roky sledovaly život a práci věštekňů několika generací ze skupin olašských Romů v dnešní Bukurešti (Rumunsko) a blízkém okolí. Pronikly do světa této poměrně uzavřené skupiny žen a vytvořily tak obraz některých současných forem věštění a magie. Zachytily modernizaci tohoto jevu, kde se starodávné proliná s moderním, iracionální s praktickým, magické rituály se skvělým marketingem. Projekt je příspěvkem k současné dokumentární fotografii.

Externí kurátor: Tomáš Pospěch

Doprovodný program k výstavě:

9. 4. 17h přednáška etnoložky Ivany Šusterové „Vrajitoare – kto sú ženy ponúkajúce veštenie a mágiu? (z výskumu medzi Olašskými vešticami v Bukurešti)“ (akce v rámci **Týdne romské kultury**)

8. 5. 2019 – 3. 5. 2020

Lavutara: Cestami romských muzikantů a jejich písní

Vernisáž: 7. 5. 17h

Od šlechtických dvorů, venkovských muzik, městských kaváren až po prestižní světová pódia jsou Romové světu známi jako hudebníci, neboli *lavutara*. Hudba Romů je akademická i neškolená, oficiální i spontánní, instrumentální i zpívaná, domácí i virtuózní – ale přes fascinující rozmanitost jejich podob, žánrů a druhů pro ni zůstává již po staletí charakteristické, jak nezastupitelně a neodlučitelně provází běžný i světeční život. Romové skrze hudbu poznávají svět a svět skrze hudbu poznává Romy. Výstavní projekt Muzea romské kultury vzniká ve spolupráci s desítkami hudebníků, organizátorů hudebního života, výrobců a opravářů hudebních nástrojů a dalších pamětníků. Představuje hudbu Romů jako živou kulturu z perspektivy jejich aktérů na základě lokálního výzkumu sledujícího několik významných hudebních rodin, ve kterých se předává hudební řemeslo z generace na generaci.

Kurátoři: Matyáš Dlab, Anna Babjárová, Gejza Horváth, Zbyněk Andrš

Doprovodný program k výstavě:

Hudební léto v Muzeu romské kultury – série koncertů (7. 5., 30. 5., 8. 6.), začátek vždy v 19h
 18. 5. 18h komentovaná prohlídka s kurátorem, výtvarná dílna – tvorba hudebních nástrojů v rámci **Brněnské muzejní noci**
 30. 5. 17h komentovaná prohlídka s kurátorem, koncert během festivalu **Meeting Brno**
 8. 6. 19h komentovaná prohlídka s kurátorem, koncert během akce **Ghettofest**

30. 5. – 20. 6. 2019

Andrej Pešta: Mire svety / Světy Andreje Pešty

Praha, vernisáž: 29. 5. 2019 17:30h

Prezentace výstav v rámci světového festivalu Khamoro, Galerie Novoměstské radnice

veřejné akce

8.–12. 4. 2019

Týden romské kultury

8. 4. 15h zahájení průvodem vypraveného od Muzea romské kultury
 9. 4. 17h přednáška etnoložky Ivany Šusterové „Vrajitoare - kto sú ženy ponúkajúce veštenie a mágiu? (z výskumu medzi Olašskými vešticami v Bukurešti)“
 12. 4. 20:30h křest knihy Amendar. Pohled do světa romských osobností a koncert Moniky Bagárové v Kabinetu Múz

8. 4. 2019 17h

Mezinárodní den Romů, Praha, Divadlo Archa

NGO market – workshop pro děti – výroba autorské knížky z fotografií A. Pešty a omalovánky, v rámci galavečera křest knihy Amendar

24. 4. 2019 16–20h

Kames kerka? / Chceš kérku?

Café In The Ghetto, Brno, Bratislavská 65
 Tetovací workshop v rámci **Brno Art Week 2019**

12. 5. 2019

Pietní akt v Letech u Písku

Vzpomínka na oběti protektorátního tzv. cikánského tábora v Letech.

18. 5. 2019

Brněnská muzejní noc

Celobrněnská akce otevřených dveří muzeí a galerií. Program najdete na www.rommuz.cz a www.brnenskamuzejninoc.cz. Koncert, výtvarné dílny pro děti, komentované prohlídky, ochutnávka romských jídel. Vstup zdarma.

8. 6. 2019

Ghettofest

Skejtový workshop s Lukášem Daňkem, www.ghettofest.cz

Ceník inzerce

celá strana 5 000 Kč (rozměr 26×40)

1/2 strany 3 500 Kč (rozměr 26×20 nebo 40×13)

1/4 strany 1 500 Kč (rozměr 13×20)

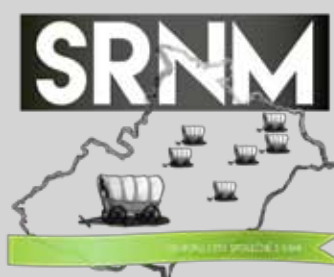
menší formát – 7 Kč/cm²

Sleva při opakované inzerci na druhé a další vydání 25%

žádosti o inzerci na: holomkova@srnm.cz

Vydávání Romano hangos
 podporuje Ministerstvo kultury
 České republiky

Vážení čtenáři, pokud jste dostali tyto noviny do schránky, pravděpodobně zpracováváme vaše osobní údaje (jméno, adresa) za účelem doručování těchto novin. Pokud nesouhlasíte s tímto zpracováním, napište nám na srnm@srnm.cz a my vás z databáze vyřadíme.

Adresa redakce
Romano hangos
a Společenství
Romů
na Moravě

Bratislavská 65a,
 Brno 602 00
 tel.: 545 246 673
www.srnm.cz

číslo účtu:
230 0066 1977/2010

Romano hangos / Romský hlas. Vychází s podporou Ministerstva kultury České republiky. Vydává Společenství Romů na Moravě. Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod č. E 8154.

Redakce: Sabir Agalarov (šéfredaktor) romanohangos@gmail.com; Alica Heráková, Jan Horváth-Döme, Tomáš Ščuka. Sazba: Radim Šašinka. Elektronická verze: www.srnm.cz. Redakční rada: Roman Čonka, Prešov;

Alica Heráková, Brno; Drahomír Radek Horváth, Děčín; Ivona Parčiová, Brno; Barbora Antonová, Brno; Margita Racová, Brno. Adresa redakce: Bratislavská 65a, 602 00 Brno, tel.: 545 246 673, e-mail: rhango@volny.cz.

IČO vydavatele: 44015178. Bankovní spojení: Fio banka, číslo účtu: 2300661977/2010. Tiskne: Samab press group, a.s, Cyrilská, Brno. Rozšiřuje: Kongrestakt Brno.